

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
МІСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА імені О. М. БЕКЕТОВА

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

для проведення практичних занять
із навчальної дисципліни

«ІНФОРМАЦІЙНА ЕКОНОМІКА»

*(для студентів усіх форм навчання
освітнього рівня «бакалавр»
спеціальності 051 – Економіка)*

Харків
ХНУМГ ім. О. М. Бекетова
2021

Методичні рекомендації для проведення практичних занять із навчальної дисципліни «Інформаційна економіка» (для студентів усіх форм навчання освітнього рівня «бакалавр» спеціальності 051 – Економіка) / Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова ; уклад. Г. І. Базецька. – Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2021. – 57 с.

Укладач канд. екон. наук, доц. **Г. І. Базецька**

Рецензенти:

Н. М. Матвєєва, кандидат економічних наук, доцент, завідувач кафедри економіки Харківського національного університету міського господарства імені О. М. Бекетова;

Т. А. Пушкар, кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри економіки Харківського національного університету міського господарства імені О. М. Бекетова

Рекомендовано кафедрою економіки, протокол № 2 від 11.09.2019.

ЗМІСТ

Практичне заняття 1 Передумови формування і розвитку інформаційного суспільства. Зміст і властивості інформаційної економіки.....	4
Практичне заняття 2 Становлення глобальної інформаційно-комунікативної інфраструктури	13
Практичне заняття 3 Інформація та знання як фактор виробництва.....	22
Практичне заняття 4 Людський чинник в інформаційній економіці.....	29
Практичне заняття 5 Інформаційні товари.....	31
Практичне заняття 6 Основні поняття електронного бізнесу і електронної комерції.....	32
Практичне заняття 7 Форми електронного бізнесу.....	43
Практичне заняття 8 Види і форми електронної комерції.....	46
СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	55

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 1

Передумови формування і розвитку інформаційного суспільства. Зміст і властивості інформаційної економіки

Тести:

1. Постіндустріальна економіка:

а) є спільнотою людей, які позитивно ставляться до інноваційного виробництва, творчо підходять до праці та ін.;

б) охоплює відносини з приводу виробництва, розповсюдження й споживання товарів і послуг, виготовлення яких ґрунтується на широкому використанні результатів НТП та інновацій;

в) характеризує незначне використання матеріальних ресурсів та активне використання інформаційних технологій;

г) характеризує розвиток високих технологій, насамперед інформаційно-комунікаційних;

д) усі відповіді є правильними.

2. Крім теорій постіндустріального та інформаційного суспільства, які описують зміни в соціально-економічних відносинах суспільства майбутнього, також виокремлюють:

а) теорію суспільства постмодерну;

б) теорію суспільства ризику;

в) теорію мережевого суспільства;

г) теорію суспільства знань;

д) усі відповіді є правильними.

3. Не представлена чітким напрямом дослідження, а окремими напрямками, які концентрують свою увагу на аналізі окремих, переважно культурних, аспектів суспільства майбутнього:

а) теорія суспільства постмодерну;

б) теорія суспільства ризику;

в) теорія мережевого суспільства;

г) теорія суспільства знань;

д) немає правильної відповіді.

4. Головною тезою якої теорії є те, що сучасне суспільство все більше формується за мережовим принципом, який є адекватним інструментом адаптації капіталістичного суспільства до умов прискорення темпів інновацій, глобалізації, децентралізації виробництва та його управління:

а) теорії суспільства ризику;

б) теорії суспільства знань;

в) теорії суспільства постмодерну;

г) теорії мережевого суспільства;

д) всі відповіді є правильними?

5. Поясненням змін, які відбуваються в суспільстві, крізь призму ризиків, з якими воно стискається, наприклад, ризиками неможливості встановлення соціального порядку, негативними наслідками науково-технічного прогресу, високою швидкістю поширення неперевіреної інформації в засобах масової інформації, займається теорія:

- а) суспільства ризику;
- б) суспільства постмодерну;
- в) суспільства знань;
- г) мережевого суспільства;
- д) усі відповіді є правильними.

6. Яка теорія пояснює, що головною зміною в економічній сфері в суспільстві знання стає домінування нематеріальної сфери над матеріальною, адже вартість сучасних компаній більшою мірою визначається її нематеріальними активами та знаннями її співробітників:

- а) теорія суспільства постмодерну;
- б) теорія суспільства ризику;
- в) теорія мережевого суспільства;
- г) теорія суспільства знань;
- д) немає правильної відповіді?

7. На яких елементах ґрунтується методологія виміру ступеня наближеності до економіки знань за країнами світу:

- а) режим економічного стимулювання (EIR);
- б) освіта й уміння;
- в) інформаційно-комунікаційна інфраструктура;
- г) інноваційна система;
- д) усі відповіді є правильними?

8. Серед основних відмінних ознак економічної системи постіндустріального суспільства найчастіше фігурують такі:

а) абсолютне переважання сфери послуг, нематеріального виробництва та утвердження замість матеріальної мотивації постматеріальних цінностей і мотивацій;

б) дедалі більша залежність впровадження нововведень від досягнень теоретичного знання;

в) виникнення нового значного прошарку населення, представники якого на політичному рівні виступають як консультанти, експерти чи технологи;

г) залежність якості життя, як і перспектив соціальних змін та економічного розвитку все в більшому ступені від інформації та її використання.

д) усі відповіді є правильними.

9. Виробничими ресурсами у постіндустріальному суспільстві є:

а) інформація;

б) праця;

в) знання;

г) капітал;

д) усі відповіді є правильними.

10. Виробничими ресурсами у інформаційному суспільстві є:

а) інформація;

б) праця;

в) знання;

г) капітал;

д) усі відповіді є правильними.

11. Інформаційна економіка – це:

а) сучасна стадія розвитку цивілізації, яка характеризується переважною роллю творчої праці та інформаційних продуктів;

б) сучасний і майбутній стан найбільш розвинених соціально-економічних систем, що приходить на зміну індустріальній економіці;

в) економічна теорія інформаційного суспільства;

г) частина науки економіки, яка відноситься до роботи з інформацією, а також комп'ютерна індустрія;

д) усі відповіді є правильними.

12. Інформація може розглядатися як:

а) предмет праці;

б) економічне благо;

в) засіб праці;

г) фактор виробництва;

д) частина фінансово-господарської діяльності підприємства.

13. Вперше термін «інформаційна економіка» застосував:

а) Карл Маркс;

б) Фріц Маклуп;

в) Марк Порат;

г) Мануель Кастельс;

д) немає правильної відповіді.

14. Виділяють наступні етапи розвитку інформаційної економіки:

а) поступове проникнення інформаційних технологій у виробничий процес;

б) масове впровадження інформаційних технологій та домінування систем стандартизації;

- в) підвищення продуктивності в області виробництва інформаційних технологій та інформації над іншими галузями;
- г) поступовий перехід до переважного виробництва знань та інформації;
- д) усі відповіді є правильними.

15. До критеріїв, за допомогою яких можна судити про перехід економіки до інформаційного типу, належать наступні:

- а) соціально-економічний;
- б) технічний;
- в) космічний;
- г) виробничий;
- д) усі відповіді є правильними.

16. Етапи становлення інформаційної економіки:

- а) постановка ряду важливих проблем щодо трансформації економіки, спроби усвідомити можливі шляхи їх вирішення, накопичення і систематизація даних, що стосуються економіки інформаційного виробництва;
- б) визначення основних позицій за ключовими проблемами інформаційної економіки;
- в) формування наукових шкіл інформаційної економіки;
- г) активізація наукових суперечок за різними напрямками економіки інформаційного виробництва;
- д) розробка методологічних основ теорії інформаційної економіки та її практичних застосувань.

17. До аспектів, за якими можна виділити наступні стадії становлення інформаційної економіки та проаналізувати їх, відносяться:

- а) технологічний;
- б) економічний;
- в) соціальний;
- г) просторовий;
- д) державний.

18. Предмет дослідження інформаційної економіки:

- а) вивчення етапів розвитку економіки та економічних теорій;
- б) вивчення сучасних економічних відносин, які взаємодіють з науково-технічною інформацією;
- в) побудова статистичного масиву даних щодо розвитку інформаційної економіки;
- г) вивчення безпосереднього застосування отриманої інформації в різних галузях виробництва;
- д) усі відповіді є правильними.

19. Головна задача інформаційної економіки – це:

- а) складання рейтингу розвитку інформаційної економіки в країні та за її межами;
- б) визначення індексів, які характеризують розвиток інформаційної економіки;
- в) вивчення теперішнього стану сучасного комплексу програмно-технічних засобів та можливостей та їх застосування у житті;
- г) вивчення динаміки розвитку економіки країни;
- д) усі відповіді є правильними.

20. У фокусі методології, що дозволяє досліджувати ефекти впливу інформаційно-комунікаційних технологій на розвиток економіки і суспільства, знаходиться:

- а) оцінка потенціалу економіки країни;
- б) оцінка внеску інформаційних технологій в економічний розвиток;
- в) можливість застосування інформаційних технологій;
- г) характеристика рівня розвитку інформаційної економіки та її структурних елементів;
- д) усі відповіді є правильними.

21. До найбільш поширених (за охопленням країн) ІКТ-індексам (е-індексам) відносяться:

- а) Information Society Index;
- б) E-Readiness Index;
- в) E-Government Development Index;
- г) Networked Readiness Index;
- д) усі відповіді є правильними.

22. Індекс інформаційного суспільства (Information Society Index) розраховується:

- а) компанією Economist Intelligence Unit (EIU);
- б) Корпорацією міжнародних даних (IDC);
- в) в рамках програми ООН з питань державного управління (UNPAR);
- г) Всесвітнім економічним форумом (WEF) і міжнародною школою бізнесу INSEAD;
- д) усі відповіді є правильними.

23. До складу Індексу інформаційного суспільства ISI входить 15 часткових показників, згрупованих у наступні категорії:

- а) комп'ютери;
- б) телекомунікації;
- в) Інтернет;
- г) соціальний розвиток суспільства;
- д) усі відповіді є правильними.

24. Індекс інформаційного суспільства ISI:

а) оцінює найкрупніші економіки світу з точки зору їх здатності поглинати інформацію і впроваджувати комунікаційні технології (ІКТ) для економічного і соціального розвитку з урахуванням технологічних, економічних, політичних і соціальних аспектів;

б) відображає стан основних складових економіки знань: економічних стимулів та інституційного режиму, інноваційної активності країни, рівня освіти населення і розвитку ІКТ;

в) оцінює готовність і можливості національних державних структур у використанні інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) для надання громадянам державних послуг;

г) характеризує рівень розвитку інформаційних технологій, можливості поширення і доступність інформації в 53 країнах;

д) характеризує досягнення країн світу з точки зору розвитку інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ).

25. Індекс електронної готовності (E-Readiness Index, ERI):

а) характеризує досягнення країн світу з точки зору розвитку інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ);

б) оцінює найкрупніші економіки світу з точки зору їх здатності поглинати інформацію і впроваджувати комунікаційні технології (ІКТ) для економічного і соціального розвитку з урахуванням технологічних, економічних, політичних і соціальних аспектів;

в) характеризує рівень розвитку інформаційних технологій, можливості поширення і доступність інформації в 53 країнах;

г) оцінює готовність і можливості національних державних структур у використанні інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) для надання громадянам державних послуг;

д) відображає стан основних складових економіки знань: економічних стимулів та інституційного режиму, інноваційної активності країни, рівня освіти населення і розвитку ІКТ.

Практичні завдання:

Завдання 1. Охарактеризуйте розвиток інформаційного суспільства в Україні за наступними даними (табл. 1.1).

Таблиця 1.1 – Характеристика підприємств, що використовували комп'ютери упродовж року

Галузі економіки України	Кількість підприємств, які використовували комп'ютери, од		Середня кількість працівників (включаючи штатних та позаштатних), які використовували комп'ютер, осіб		Частка підприємств, які використовували комп'ютери, у % до загальної кількості підприємств, які взяли участь в обстеженні		Частка середньої кількості працівників (включаючи штатних та позаштатних), які використовували комп'ютер, у % до середньої кількості працівників підприємства	
	2017	2018	2017	2018	2017	2018	2017	2018
Усього	40 327	44 133	1 373 966	1 289 828	95,4	95,5	34,9	32,8
Переробна промисловість	10 090	11 089	457 403	356 619	95,5	95,7	35,2	26,8
Постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря	647	706	81 694	82 312	94,3	97,1	27,1	32,9
Водопостачання; каналізація, поводження з відходами	1 065	1 147	21 374	22 921	97,4	97,4	18,1	19,5
Будівництво	4 121	4 871	4 1062	49 591	96,2	96,0	23,5	25,5
Оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів	10 011	10 912	358 215	385 356	97,0	96,9	48,6	48,7
Транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність	3 287	3 542	146 268	115 251	94,6	94,7	20,4	17,8
Тимчасове розміщення й організація харчування	1 207	1 312	16 541	18 275	90,8	91,6	23,3	24,1
Інформація та телекомунікації	1 804	1 962	95 774	96 236	97,8	97,6	80,0	78,7
Операції з нерухомим майном	2 615	2 787	26 299	27 147	93,9	94,6	31,6	31,9
Професійна, наукова та технічна діяльність	2 522	2 688	84 270	88 153	97,3	97,4	68,4	69,2
Діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування	2 898	3 052	43 690	46 426	89,6	89,3	23,3	24,7
Надання інших видів послуг	60	65	1 376	1 541	98,4	97,0	77,3	80,0

Зробіть висновки за наступними критеріями:

- 1) визначте динаміку кількості підприємств, які використовують комп'ютери за галузями;
- 2) визначте галузі економіки, які більш інтенсивно використовують комп'ютери, здійсніть ранжування за всіма показниками (кількість підприємств, кількість працівників, частки підприємств в загальній кількості та кількості працівників, які використовують комп'ютер);
- 3) зробіть прогноз розвитку інформаційного суспільства в Україні.

Завдання 2. Проаналізуйте ефективність функціонування сфери телекомунікацій та поштового зв'язку в Україні за наступними даними (табл. 1.2–1.4).

Таблиця 1.2 – Номінальний ВВП України в 2016–2018 рр.

	млн грн	млн дол США
2016	2 383 182	93 270
2017	2 982 920	112 154
2018	3 558 706	130 832

Таблиця 1.3 – ВВП на душу населення в 2016–2018 рр.

	грн	дол. США	населення (тис. осіб)
2016	55 853,5	2 185,9	42 668
2017	70 224,3	2 640,3	42 477
2018	84 192,0	3 095,2	42 269

Таблиця 1.4 – Експорт товарів та послуг України в 2016–2018 рр.

	Експорт товарів та послуг, млн грн
2016	1 174 625
2017	1 430 230
2018	1 608 890

Визначте:

- 1) структуру сфери телекомунікацій та поштового зв'язку за доходами в 2016–2018 рр., проранжируйте галузі цієї сфери;
- 2) визначте долю експорту сфери телекомунікацій та поштового зв'язку в експорті України;
- 3) зробіть висновки.

Таблиця 1.5 – Обсяг реалізованих послуг у сфері телекомунікацій та поштового зв'язку в 2016–2018 рр., млн грн

Види послуг	Обсяг реалізованих послуг у сфері телекомунікацій та поштового зв'язку						З нього обсяг міжнародних реалізованих послуг					
	усього			з них населенню			усього			з них населенню		
	2016	2017	2018	2016	2017	2018	2016	2017	2018	2016	2017	2018
Усього	61 911,2	66 040,3	72 564,7	33 925,7	38 030,3	42 859,6	7 310,4	7 257,1	6 501,8	1 371,7	1 230,4	1 488,9
у тому числі												
поштова та кур'єрська діяльність з неї	4 944,3	5 520,9	6 059,1	1 044,8	1 342,1	1 711,3	1 422,1	2 380,5	2 205,6	471,3	577,8	773,2
поштова діяльність спеціальний і фельдзв'язок кур'єрська діяльність	3 997,7	4 045,8	4 494,1	1 008,8	1 269,7	1 661,2	1 290,0	2 109,6	1 830,4	461,1	556,2	744,8
фіксований телефонний зв'язок з нього	121,4	129,0	136,0	–	–	–	х	х	х	х	х	х
міський сільський міжміський та міжнародний рухомий (мобільний) зв'язок супутниковий зв'язок	825,2	1 346,1	1 429,0	36,0	72,4	50,1	132,1	270,9	375,2	10,2	21,6	28,4
трансляція, ретрансляція теле- та радіопрограм, технічне обслуговування й експлуатація обладнання в мережах мовлення, радіозв'язок	12,1	8,1	5 651,0	2,7	1,5	2 743,6	2,7	1,7	608,8	0,5	0,2	73,7
з них кабельне телебачення	6 518,4	6 046,7	3 589,8	3 224,9	3 029,6	1 728,2	969,2	796,0	–	147,7	104,7	–
проводове мовлення	4 321,7	3 871,5	402,0	2 441,2	2 079,4	337,5	х	х	х	х	х	х
інтернет-послуги з них з наданням фіксованого (проводового) широкосмугового доступу	456,4	429,6	1 659,2	403,6	369,3	677,9	х	х	608,8	х	х	73,7
інші види послуг	1 740,3	1 745,6	38 521,1	380,1	580,9	26 607,1	969,2	796,0	3 144,9	147,7	104,7	479,2
	34 077,1	35 216,6	128,4	21 028,7	23 443,9	–	4 416,9	3 597,5	–	613,4	410,4	–
	80,1	88,7	3 322,7	–	–	2 358,9	–	–	32,3	–	–	–
	2 768,7	3 045,0	2 076,7	1 858,0	2 101,9	2 028,3	23,8	32,3	–	–	–	–
	1 629,8	159,1	12 273,0	1 589,1	130,7	8 823,5	–	х	294,4	–	х	162,8
	172,1	10 817,9	7 977,8	146,3	7 419,4	5 500,5	23,8	264,1	289,7	–	137,3	162,6
	106,5	6 824,1	6 456,3	99,9	4 710,0	493,6	–	258,4	215,8	–	137,1	0,01

Темі доповідей:

1. Поняття інформаційної економіки.
2. Інформація як економічне благо і фактор виробництва.
3. Об'єкт і предмет інформаційної економіки як самостійної дисципліни.
4. Співвідношення понять «інформаційна економіка», «постіндустріальне суспільство», «інформаційне суспільство», «суспільство знань» та ін.
5. Структура інформаційної економіки.
6. Моделі інформаційної економіки.
7. Інформаційна економіка і економічне зростання.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 2

Становлення глобальної інформаційно-комунікативної інфраструктури

Тести:

1. Революційним процесам в області інформатизації сприяли такі події:
 - а) перехід до високотехнологічного промислового виробництва;
 - б) збільшення кількості трудових ресурсів;
 - в) поява електронних обчислювальних машин (ЕОМ);
 - г) вирішення завдань автоматизації за допомогою інформаційних технологій;
 - д) усі відповіді є правильними.
2. Концепцію інформаційного суспільства запропонував:
 - а) Ж. Еллюль;
 - б) Дж. Мартін, А. Норман;
 - в) Д. Белл;
 - г) Т. Умесао;
 - д) О. Тоффлер.
3. Концепцію економіки знань запропонував:
 - а) Ф. Махлуп;
 - б) Т. Хелві;
 - в) М. Порат;
 - г) С. Хілтц, М. Турофф;
 - д) Д. Ламбертон.
4. Концепцію індустріально-технологічного суспільства запропонував:
 - а) М. Порат;
 - б) Е. Іонеску;
 - в) Б. Гейтс;

- г) І. Нінілуто;
- д) М. Кастельс.

5. Концепцію інформаціональної економіки запропонував:

- а) Т. Хелві;
- б) Д. Ламбертон;
- в) М. Порат;
- г) М. Кастельс;
- д) С. Хілтц, М. Турофф.

6. Початок формування інформаційного суспільства відноситься до:

- а) першої половини ХХ століття;
- б) другої половини ХХ століття;
- в) 2000-м рокам ХХІ століття;
- г) 1990-м рокам ХХ століття;
- д) немає правильної відповіді.

7. Інформаційно суспільство має наступні особливості і характеристики:

- а) формування, паралельно традиційним ринкам, ринку інформаційних технологій;
- б) переорієнтація економіки найбільш розвинутих в інформаційному відношенні держав;
- в) широке розповсюдження надійної комп'ютерної техніки, наявність потужної, розгалуженої та доступної мережі зв'язку, яка дозволяє передавати значні за обсягом повідомлення різного типу в режимі реального часу;
- г) збільшення інформаційних ресурсів та послуг загального та індивідуального доступу;
- д) усі відповіді є правильними.

8. Інформаційна сфера – це:

- а) сукупність відносин, що виникають при формування і використанні інформаційних ресурсів на основі створення, збору, обробки, накопичення, зберігання, пошуку, розповсюдження і надання споживачеві документованої інформації, створенні і використанні інформаційних технологій та засобів їх забезпечення;
- б) системотворчий чинник постіндустріального суспільства, що активно впливає на стан економічної, політичної, оборонної та інших складових національної безпеки;
- в) сукупність інформації, інформаційної інфраструктури, суб'єктів, що здійснюють збір, формування, поширення і використання інформації, а також системи регулювання відповідних суспільних відносин;
- г) сукупність відносин, що виникають при захисту інформації, прав суб'єктів, що беруть участь в інформаційних процесах та інформатизації;
- д) усі відповіді є правильними.

9. Основними структурними складовими інформаційного простору є:

- а) інформаційні системи;
- б) інформаційні поля;
- в) інформаційні технології;
- г) інформаційні потоки;
- д) всі відповіді є правильними.

10. Інформаційне поле – це:

- а) сукупність інформації, що переміщується в інформаційному просторі через канали комунікації;
- б) це сукупність усієї зосередженої в програмному забезпеченні інформації, безвідносно до її форми і стану, що знаходиться у відриві як від об'єкта відображення, так і від суб'єкта сприйняття;
- в) середовище, яке забезпечує можливість збору, передачі, зберігання, автоматизованої обробки і розповсюдження інформації в суспільстві;
- г) інтеграційний механізм організаційних структур у планетарному масштабі;
- д) усі відповіді є правильними.

11. Інформаційний потік – це:

- а) сукупність інформації, що переміщується в інформаційному просторі через канали комунікації;
- б) це сукупність усієї зосередженої в програмному забезпеченні інформації, безвідносно до її форми і стану, що знаходиться у відриві як від об'єкта відображення, так і від суб'єкта сприйняття;
- в) середовище, яке забезпечує можливість збору, передачі, зберігання, автоматизованої обробки і розповсюдження інформації в суспільстві;
- г) інтеграційний механізм організаційних структур у планетарному масштабі;
- д) усі відповіді є правильними.

12. Інформаційна структура – це:

- а) сукупність інформації, що переміщується в інформаційному просторі через канали комунікації;
- б) це сукупність усієї зосередженої в програмному забезпеченні інформації, безвідносно до її форми і стану, що знаходиться у відриві як від об'єкта відображення, так і від суб'єкта сприйняття;
- в) середовище, яке забезпечує можливість збору, передачі, зберігання, автоматизованої обробки і розповсюдження інформації в суспільстві;
- г) інтеграційний механізм організаційних структур у планетарному масштабі;
- д) усі відповіді є правильними.

13. До основних функцій, які виконує інформаційний простір відносяться:

- а) інтегруюча;
- б) комунікативна;
- в) актуалізуюча;
- г) геополітична та соціальна;
- д) усі відповіді є правильними.

14. Єдиний інформаційний простір характеризується:

- а) дією загальних правил для всіх суб'єктів інформаційної взаємодії у формуванні та розвитку єдиного інформаційного простору;
- б) забезпеченням безпечної інформаційної взаємодії держав, установ та громадян;
- в) максимально повним задоволенням їх інформаційних потреб;
- г) правовою рівністю на доступ суб'єктів інформаційних відносин до інформаційних ресурсів, збереженням балансу інтересів на входження у світовий інформаційний простір та забезпеченням національного суверенітету;
- д) усі відповіді є правильними.

15. Інформація сьогодні виступає у вигляді:

- а) товару;
- б) джерелом для прийняття рішень;
- в) засобом інформування суспільства;
- г) засобом звітності про діяльність юридичних та фізичних осіб;
- д) усі відповіді є правильними.

16. За змістом, згідно з Законом України «Про інформацію», інформація поділяється на такі види:

- а) інформація про фізичну особу;
- б) інформація довідково-енциклопедичного характеру;
- в) інформація про стан довкілля, науково-технічна, правова, податкова, статистична, соціологічна інформація;
- г) інформація про товар;
- д) усі відповіді є правильними.

17. Інтелектуалізація виробництва – це:

- а) інноваційні методи господарювання, інтелектуалізація людського капіталу, використання передових новітніх технологій і наукомістких галузей національної економіки;
- б) системне явище, що поступово формується в межах постіндустріального періоду економічного розвитку шляхом впровадження досягнень науково-технічного прогресу;
- в) зростання частки інтелектуальної (розумової) праці в сукупному її масштабі;
- г) пріоритетне ставлення до творчої діяльності персоналу;

д) надання пріоритету виробництву знань, послуг та становленню менталітету творчого, ефективного, раціонального бізнесу.

18. До рис креативної економіки відносяться:

а) активна реакція на потреби сучасності і постійні зміни внаслідок появи інновацій;

б) пріоритетне ставлення до творчої людини;

в) демократична структура менеджменту та висока маркетингова культура;

г) фундаментом є креативний соціальний клас;

д) усі відповіді є правильними.

19. При сучасному розвитку економіки найдорожчим ресурсом є:

а) людина;

б) капітал;

в) інформація;

г) ресурси;

д) усі відповіді є правильними.

20. Політична, економічна і культурна мета більшості суб'єктів економіки та більшості країн світу – це:

а) створення інформаційного поля;

б) створення інформаційного суспільства;

в) інформаційна революція;

г) створення інформаційного простору;

д) усі відповіді є правильними.

21. Перші концепції інформаційного суспільства за своєю суттю були:

а) орієнтованими на створення суспільства інформаційних технологій;

б) футуристичними;

в) орієнтованими на застосування інформаційних та комунікаційних технологій;

г) орієнтованими на технології доставки інформації;

д) усі відповіді є правильними.

22. Вперше ідея інформаційного суспільства була сформульована:

а) у другій половині XX століття в СРСР;

б) у другій половині XX століття во Франції;

в) в 1970-х роках в Америці;

г) на початку 70-х років XX століття в Японії;

д) немає правильної відповіді.

23. Інформаційне суспільство – це:

а) суспільство, в якому немає місця індустріалізації;

б) суспільство, в якому діяльність людей здійснюється на основі використання послуг, що надаються за допомогою інформаційних технологій та технологій зв'язку;

в) суспільство, в якому процес комп'ютеризації дає людям доступ до надійних джерел інформації;

г) суспільство, в якому процес комп'ютеризації позбавляє людей рутинної роботи та забезпечує високий рівень автоматизації виробництва;

д) усі відповіді є правильними.

24. «Інформаційні провали» спостерігаються:

а) на рівні групи країн, економіка яких не перейшла в стан інформаційної економіки;

б) на рівні однієї окремо взятої країни, де існує нерівність у доступі до інформації серед різних груп населення;

в) на рівні однієї країни, де існує диктаторський режим, який забороняє використання той чи іншої інформації;

г) на рівні однієї країни, де доступ інформації існує тільки для однієї групи населення;

д) усі відповіді є правильними.

25. В умовах інформаційно-комунікативної революції актуальною стає:

а) концепція стійкого розвитку;

б) концепція сталого розвитку;

в) концепція інформаційного розвитку;

г) концепція комунікативного розвитку;

д) всі відповіді є правильними.

Кейс

Ознайомтесь з текстом, наведеним нижче, та дайте розгорнуті відповіді на наступні запитання:

1. Чи відповідає сучасний розвиток України умовам для створення ефективної інформаційно-комунікаційної інфраструктури?

2. Чи можливе формування інформаційного суспільства та інформаційної економіки при сучасному розвитку ІТ-технологій в Україні?

3. Сформулюйте принцип побудови інформаційно-комунікаційної інфраструктури.

Текст для ознайомлення:

Загальні характеристики розвиненої інформаційно-комунікаційної інфраструктури:

1. Кардинальним завданням будь-якої розвиненої інформаційно-комунікаційної інфраструктури (ІКІ) є забезпечення взаємного з'єднання

абонентів незалежно від їх географічного розташування. Сучасний телефонний зв'язок серйозно обмежений в можливостях модифікацій, швидкості передачі інформації, передачі великих обсягів даних. Всі можливі напрямки вдосконалення цього виду зв'язку спираються на використання сучасних інформаційних і телекомунікаційних технологій. Збільшення пропускну здатності каналів передачі інформації сьогодні досягається за рахунок переходу на цифрові лінії зв'язку, використання комп'ютерної телефонії. Ця техніка заснована на інтелектуальних методах і засобах, що надають можливості передачі рукописних текстів і даних, голосу і зображень, широкого спектру додаткових послуг. Її використання зумовлює наступ нової комунікаційної ери.

2. Сучасна ІКІ повинна бути доступна для будь-яких категорій користувачів і забезпечувати їм універсальний сервіс. Зарубіжні експерти вважають, що в перспективі це дозволить послабити гостроту впливу на процес комунікації таких факторів, як лінгвістичні або етнічні відмінності, географічна роз'єднаність та ізолюваність. У той же час вимоги до телекомунікаційного сервісу до якості послуг, що надаються (швидкість передачі, час доступу, надійність передачі даних та інші показники) з боку різних категорій користувачів будуть зростати.

3. Сьогодні важко сформулювати детермінований перелік бажаних додатків, реалізованих за допомогою ІКІ, оскільки існує величезна кількість локальних цілей і завдань ІКІ, що вирішуються в конкретних умовах. Досвід розвитку Інтернету продемонстрував, що потреби в нових послугах ростуть швидше, ніж вони з'являються. Більшість наявних зараз в Інтернеті послуг розроблялося стихійно для забезпечення новопосталих потреб вже після того, як були реалізовані базові технологічні можливості. Треба відзначити, що ці можливості реалізовувалися, як правило, без державного регулювання, без субсидій і дуже часто при протидії з боку телекомунікаційних монополій. Висновок з цього такий: прикладні потреби майбутнього навряд чи можуть бути повністю передбачені, а це значить, що існуюча в даний момент ІКІ повинна ефективно реагувати на будь-які потреби, які з'являються знову.

4. Доступність інформації та баз даних для широкого кола користувачів входить до переліку основних характеристик ІКІ. Найбільш важливими джерелами оперативної інформації в даний час є: органи влади всіх рівнів, центри науково-технічної та ділової інформації, заклади вищої освіти (ЗВО), медичні центри, газети і журнали, а також широке коло приватних корпорацій. Використання ІКІ ставить електронні системи поза конкуренцією за такими позиціями, як швидкість доступу, обсяг, точність, вартість і розпізнаваність інформації.

5. Нові функції ІКІ вже добре знайомі мільйонам жителів розвинених країн. Масове поширення Інтернету серйозно змінило спосіб життя великого числа людей. Для багатьох Інтернет став необхідним інструментом, оскільки мережа дає можливість негайно передавати по електронній пошті документи, результати досліджень та інші дані в будь-які куточки світу за прийнятну вартість. Завдяки послідовному еволюційному розвитку і нарощуванню

функціональних можливостей Інтернету створюються хороші умови для поступового оволодіння необхідними навичками роботи в мережі у найширших верств населення.

6. Головна мета розвитку і використання сучасної ІКІ полягає в підтримці всеосяжної і повної комунікації для всього суспільства. Важливо при цьому забезпечити стабільне зниження вартості цих послуг. Незалежно від подальшої еволюції ІКІ та реалізації в ній тих чи інших нових функцій чи послуг, її технологічна основа обов'язково повинна, на думку європейських експертів, підтримувати три варіанти структури, в залежності від потреб користувачів:

- високонадійну широкосмтову комунікаційну мережу, яка повинна забезпечувати зв'язок між абонентами, які потребують широкого спектру мережних послуг в окремих регіонах, великих містах, індустріальних центрах, державних установах, корпораціях і підприємствах, університетах, медичних центрах та інших інститутах;

- комунікаційну мережу для користувачів, які мають помірні потреби (і можливості). Ця мережа повинна об'єднувати локальні ділянки, малий бізнес, школи, окремі бібліотеки, місцеві органи влади і управління, клініки тощо;

- звичайний телефонний зв'язок, що забезпечує рівний для всіх домашніх користувачів взаємний комунікаційний доступ.

Реальність вирішення цього завдання залежить від багатьох факторів, зокрема, від розробки інформаційно-програмного забезпечення додатків, від рівня інвестицій в розвиток ІКІ, від використання сучасних і нових методів передачі даних для засобів масової інформації, особливо через волоконно-оптичні кабелі, від застосування нових високошвидкісних комутаційних технологій, які використовують цифрові методи.

7. Персональні комп'ютери, робочі станції та різне мережеве обладнання є головними засобами доступу до інформаційно-телекомунікаційного сервісу. Основна вимога масового користувача до засобів доступу – це гнучкість і можливість апаратно-програмної модернізації. Саме ці показники є головними характеристиками комп'ютерів, що використовуються для доступу до ІКІ. Однак багато непрофесійних користувачів (малий бізнес, шкільні установи, «некомп'ютеризовані» службовці та ін.) хотіли б мати спрощені інтерфейси і засоби діалогу з комп'ютером. Реалізація таких спрощених і дешевих засобів доступу повинна сприяти залученню потенційних користувачів.

Для більшості ділових додатків, як показують економічні оцінки, використання звичайних масових ПК цілком придатне. Однак для ряду інших додатків економічно більш вигідним може виявитися застосування спеціалізованого устаткування. Прикладами додатків останнього виду є, зокрема «відео за запитом» або розважальні мультимедійні продукти, поширювані кабельним телебаченням. У той же час експерти вважають, що цей споживчий сектор поки чинить найменший вплив на розвиток інфраструктури, і навіть найоптимістичніші прогнози не пророкують його широкого громадського поширення раніше початку наступного століття.

8. Очевидно, що в кожній країні динаміка національного розвитку окремих сфер економіки визначає темпи розвитку національної ІКІ. Ясно також, що в різних країнах по різному ініціювався розвиток нових додатків: в одних випадках вони можуть створюватися в рамках існуючих компаній або галузей, в інших випадках можливе створення нових сфер бізнесу. Щоб гарантувати стабільну економічну вигоду і ефективне вирішення соціально значущих проблем, недостатньо мати тільки добре функціонуючу фізичну інфраструктуру і регулюючу середу. Ці два фактори необхідні для інвестування в додатки, проте успіх проектів буде визначатися, в першу чергу, співвідношенням ціна-вигода. Проте, навіть інвестиційна та інноваційна базова підтримка не є цілком достатньою для досягнення стратегічних соціально-економічних цілей.

Для розвитку сучасної ІКІ суспільство повинно спиратися на свої поточні і перспективні потреби, на свої можливості і ресурси, в тому числі на науковий і освітній потенціали, а також на наявність сприятливого морально-психологічного клімату в суспільстві. Як і в будь-якій іншій громадській сфері, реальне значення ІКІ та отримання дійсних переваг від її використання залежать від намірів і можливостей конкретних користувачів, від громадських інтересів і настроїв і, в чималому ступені, від державної підтримки ІКІ.

Темати доповідей:

1. Функціонування регіональних інформаційно-аналітичних систем.
2. Оцінка поточних та потенційних можливостей входження України у світову інформаційно-комунікаційну інфраструктуру.
3. Проблеми розвитку глобального суспільства в рамках соціальної організації в сучасних умовах.
4. Проблеми формування інформаційного суспільства в процесі застосування інформаційно-комунікативних технологій.
5. Сутність та структура сучасного інформаційно-комунікаційного простору.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 3

Інформація та знання як фактор виробництва

Тести:

1. До функціональних компонент інформаційної системи відносяться:
 - а) функціональні підсистеми (модулі, бізнес-додатки), функціональні завдання, моделі та алгоритми;
 - б) інформаційне, програмне, технічне, правове, лінгвістичне забезпечення;
 - в) нова організаційна структура підприємства;
 - г) персонал;
 - д) усі відповіді є правильними.

2. До компонентів системи опрацювання даних інформаційної системи відносяться:

- а) функціональні підсистеми (модулі, бізнес-додатки), функціональні завдання, моделі та алгоритми;
- б) інформаційне, програмне, технічне, правове, лінгвістичне забезпечення;
- в) нова організаційна структура підприємства;
- г) персонал;
- д) усі відповіді є правильними.

3. До організаційних компонентів інформаційної системи відносяться:

- а) функціональні підсистеми (модулі, бізнес-додатки), функціональні завдання, моделі та алгоритми;
- б) інформаційне, програмне, технічне, правове, лінгвістичне забезпечення;
- в) нова організаційна структура підприємства;
- г) персонал;
- д) усі відповіді є правильними.

4. Основна функція системи опрацювання даних – це реалізація таких типових операцій:

- а) збирання, реєстрація і перенесення інформації на машинні носії; передача інформації в місця її зберігання й опрацювання; введення інформації в ЕОМ, контроль введення та компонування інформації в пам'яті комп'ютера;
- б) створення і ведення внутрішньомашинної інформаційної бази; опрацювання інформації на ЕОМ для виконання функціональних завдань системи (підсистеми) управління об'єктом;
- в) виведення інформації у вигляді табуляграм, відеограм, сигналів для прямого управління технологічними процесами, інформації для зв'язку з іншими системами;
- г) організація, управління (адміністрування) обчислювальним процесом;
- д) усі відповіді є правильними.

5. Система опрацювання даних:

- а) це сукупність методів і засобів розміщення й організації інформації;
- б) це система функцій управління, або повний набір (комплекс) взаємопов'язаних у часі й просторі робіт з управління, необхідних для досягнення поставлених перед організацією цілей;
- в) призначена для інформаційного обслуговування фахівців різних органів управління організації, що приймають управлінські рішення;
- г) організація, управління (адміністрування) обчислювальним процесом;
- д) усі відповіді є правильними.

6. Практичні всі різновиди інформаційних систем, незалежно від сфери застосування, включають один і той самий набір компонентів:

- а) функціональні компоненти;

- б) компоненти системи опрацювання даних;
- в) організаційні компоненти;
- г) інформаційні компоненти;
- д) усі відповіді є правильними.

7. Інформаційна система – це:

- а) сукупність організаційних і технічних засобів для збереження та обробки інформації з метою забезпечення інформаційних потреб користувачів;
- б) взаємозв'язана сукупність засобів, методів і персоналу, використовуваних для зберігання, обробки та видачі інформації в інтересах досягнення поставленої мети;
- в) комунікаційна система, що забезпечує збирання, пошук, оброблення та пересилання інформації;
- г) організаційно-технічна система обробки інформації за допомогою технічних і програмних засобів;
- д) усі відповіді є правильними.

8. Накопичення з метою забезпечення достатньої повноти для прийняття рішення – це:

- а) збирання даних;
- б) формалізація даних;
- в) фільтрація даних;
- г) сортування даних;
- д) архівація даних.

9. Приведення даних, що надходять від різних джерел до однакової форми – це:

- а) збирання даних;
- б) формалізація даних;
- в) фільтрація даних;
- г) сортування даних;
- д) архівація даних.

10. Відсіювання «зайвих» даних, у яких нема необхідності для прийняття рішення – це:

- а) збирання даних;
- б) формалізація даних;
- в) фільтрація даних;
- г) сортування даних;
- д) архівація даних.

11. Організація зберігання даних, що дозволяє зменшити витрати для зберігання даних і підвищує надійність інформаційного процесу – це:

- а) збирання даних;

- б) формалізація даних;
- в) фільтрація даних;
- г) сортування даних;
- д) архівація даних.

12. Упорядкування даних за заданою ознакою, що дозволяє підвищити доступність даних – це:

- а) збирання даних;
- б) формалізація даних;
- в) фільтрація даних;
- г) сортування даних;
- д) архівація даних.

13. Сукупність методів, виробничих процесів і програмно-технічних засобів, інтегрованих з метою збирання, обробки, зберігання, розповсюдження, демонстрації та використання даних в інтересах їх користувачів – це:

- а) інформаційний ресурс;
- б) інформаційно-комунікаційні технології;
- в) інформаційна технологія;
- г) інформатизація суспільства;
- д) усі відповіді є правильними.

14. Технологія обробки даних (інформаційного ресурсу), яка складається з сукупності технологічних елементів: збирання, накопичення, пошуку, обробки, передачі даних користувачам на основі сучасних технічних засобів – це:

- а) інформаційний ресурс;
- б) інформаційно-комунікаційні технології;
- в) інформаційна технологія;
- г) інформатизація суспільства;
- д) усі відповіді є правильними.

15. Особливий вид ресурсу, який будується на ідеях і знаннях, накопичених в результаті науково-технологічної діяльності людей у деякій предметній галузі, та поданий у формі, придатній для накопичення, реалізації і відтворення – це:

- а) інформаційний ресурс;
- б) інформаційно-комунікаційні технології;
- в) інформаційна технологія;
- г) інформатизація суспільства;
- д) усі відповіді є правильними.

16. Глобальний соціальний процес, особливість якого полягає в тому, що домінуючим видом діяльності в сфері суспільного виробництва є збирання, нагромадження, продукування, оброблення, зберігання, передавання та використання інформації – це:

- а) інформаційний ресурс;
- б) інформаційно-комунікаційні технології;
- в) інформаційна технологія;
- г) інформатизація суспільства;
- д) усі відповіді є правильними.

17. Інформатизація суспільства забезпечує:

- а) активне використання інтелектуального потенціалу, що постійно розширюється, сконцентрованого в друкованому фонді, науковому, виробничому та іншому видах діяльності його членів;
- б) інтеграцію інформаційних технологій з науковим, виробничим, ініціюючим розвитком усіх сфер суспільного виробництва, інтелектуалізацію трудової діяльності;
- в) високий рівень інформаційного обслуговування, доступність будь якого члена суспільства до джерел достовірної інформації, візуалізацію представленої інформації, правдивість використаних даних;
- г) застосування інформаційно-комунікаційних технологій в освіті, що визначається багатьма чинниками;
- д) усі відповіді є правильними.

18. Концепція інформаційних технологій була додана до елементу комунікації і виникла:

- а) у 1970-х роках;
- б) у 1980-х роках;
- в) у 1990-х роках;
- г) у 2000-х роках;
- д) немає правильної відповіді.

19. Етапами розвитку обробки інформації є:

- а) «ручна» інформаційна технологія;
- б) «механічна» технологія;
- в) «електрична» та «електронна» технологія;
- г) «комп'ютерна» та «мережева» технологія;
- д) усі відповіді є правильними.

20. Класифікація інформаційних систем за ознакою структурованості завдань передбачає виділення наступних складових:

- а) фактографічні, документальні та геоінформаційні системи;
- б) системи, що створюють управлінські звіти;
- в) структуровані, неструктуровані та частково структуровані завдання;

- г) системи, які розробляють альтернативні рішення;
- д) усі відповіді є правильними.

21. За характером уявлення і логічної організації інформації, що зберігається, інформаційні системи класифікуються на:

- а) фактографічні, документальні та геоінформаційні системи;
- б) системи, що створюють управлінські звіти;
- в) структуровані, неструктуровані та частково структуровані завдання;
- г) системи, які розробляють альтернативні рішення;
- д) усі відповіді є правильними.

22. Інформаційні системи, що використовуються для вирішення частково структурованих завдань, поділяються на:

- а) фактографічні, документальні та геоінформаційні системи;
- б) системи, що створюють управлінські звіти;
- в) структуровані, неструктуровані та частково структуровані завдання;
- г) системи, які розробляють альтернативні рішення;
- д) усі відповіді є правильними.

23. Види інформації:

- а) візуальна;
- б) аудіальна;
- в) тактильна;
- г) смакова;
- д) машинно-орієнтована.

24. Офіційна документована державна інформація, що дає кількісну характеристику подій та явищ, які відбуваються в економічній, соціальній, культурній та інших сферах життя України – це:

- а) статистична інформація;
- б) масова інформація;
- в) правова інформація;
- г) соціологічна інформація;
- д) немає правильної відповіді.

25. Документовані або публічно оголошені відомості про ставлення окремих громадян і соціальних груп до суспільних подій та явищ, процесів, фактів – це:

- а) статистична інформація;
- б) масова інформація;
- в) правова інформація;
- г) соціологічна інформація;
- д) немає правильної відповіді.

26. Публічно поширювана друкована та аудіовізуальна інформація – це:

- а) статистична інформація;
- б) масова інформація;
- в) правова інформація;
- г) соціологічна інформація;
- д) немає правильної відповіді.

27. Сукупність документованих або публічно оголошених відомостей про право, його систему, джерела, реалізацію, юридичні факти, правовідносини, правопорядок, правопорушення і боротьбу з ними та їх профілактику тощо – це:

- а) статистична інформація;
- б) масова інформація;
- в) правова інформація;
- г) соціологічна інформація;
- д) немає правильної відповіді.

28. Основними функціями інформації є:

- а) комунікативна;
- б) управлінська;
- в) науково-пізнавальна;
- г) навчально-виховна;
- д) усі відповіді є правильними.

29. За способом вживання знання поділяють на:

- а) декларативні (знання про те, що саме людина знає);
- б) експериментальні (набуті шляхом дослідження);
- в) епістемічні (знання про пізнання);
- г) процедурні (знання про те, що людина вмє робити зі знаннями);
- д) усі відповіді є правильними.

30. За формою існування знання поділяють на:

- а) явні (мають чітку форму і тим чи іншим чином можуть бути пред`явлені) та неявні (зосереджуються в структурах соціокультурного досвіду людства та підсвідомості людини);
- б) особистісні та суспільні;
- в) експериментальні (набуті шляхом дослідження) та епістемічні (знання про пізнання);
- г) визначені (точні, ясні) та невизначені (здогадки, припущення);
- д) немає правильної відповіді.

Практичне завдання

Сформуйте базу даних, в яких надайте відомості про фінансовий стан підприємств за допомогою сайту <https://smida.gov.ua/> (підприємства повинні

знаходиться в Харківській області та мати акціонерну форму власності (ПАТ)). Дані необхідно звести в таблицю (табл. 3.1).

Таблиця 3.1

	Підприємство 1	Підприємство 2	Підприємство 3	Підприємство 4	Підприємство 5
Необоротні активи					
з них:					
основні засоби					
нематеріальні активи					
Оборотні активи					
з них:					
запаси					
дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги					
гроші та їх еквіваленти					
Усього активи					
Власний капітал					
Довгострокові зобов'язання та забезпечення					
Поточні зобов'язання					
Усього пасиви					

Проранжуйте підприємства за критеріями: власний капітал, необоротні активи, позиковий капітал, дебіторська заборгованість, власні оборотні кошти.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 4

Людський чинник в інформаційній економіці

Темі доповідей:

1. Особливості формування віртуальної економіки в країнах світу та Україні.
2. Віртуалізація господарської діяльності.
3. Віртуальна та мережева економіка.
4. Процес інтелектуалізації праці як найважливішої умови економічного розвитку.
5. Інтелектуалізація праці як основа виробничих сил і відносин.
6. Оцінка рівня економіки знань в країні.
7. Трансформація постіндустріальної економіки в економіку знань.
8. Формування інформаційної мобільності у населення.

9. Особливості процесу соціалізації населення в умовах інформаційного суспільства.

10. Особливості соціалізації особистості в сучасному інформаційному просторі.

Практичне завдання

На основі наведених нижче даних щодо значення індексу економіки знань (Knowledge Economy Index) розрахуйте загальне значення індексу економіки знань (Total score) та проранжуйте країни (Ranking among EBRD economies) за індексом економіки знань, заповніть порожні стовпчики таблиці.

Таблиця 4.2 – Індекс економіки знань в 2018 році

1	Economy	Total score	Ranking among EBRD economies	Pillar score (1 min–10 max)			
				Institutions for innovation	Skills for innovation	Innovation system	ICT infrastructure
2	3	4	5	6	7	8	
	OECD comparators (average)			8,08	7,14	6,48	7,73
	EBRD regions (average)			5,52	4,96	3,22	5,00
	Difference			2,56	2,18	3,26	2,73
Central Europe and Baltic states	Estonia			8,01	6,70	4,58	7,99
	Slovenia			7,40	7,32	5,14	6,73
	Lithuania			7,24	5,85	4,04	6,97
	Latvia			7,36	6,31	3,04	6,80
	Poland			6,80	6,31	3,82	5,58
	Croatia			6,72	5,80	3,81	6,14
	Slovak Republic			6,76	5,48	4,08	5,29
	Hungary			6,55	5,82	3,49	5,47
South-eastern Europe	Cyprus			7,52	5,70	3,80	6,27
	Greece			6,06	5,45	3,78	5,74
	Bulgaria			5,91	5,28	3,27	6,28
	Serbia			5,76	5,46	3,26	6,02
	Montenegro			6,20	5,16	2,88	5,92
	Romania			6,02	4,94	3,41	5,68
	North Macedonia			5,74	3,83	3,27	5,18
	Albania			5,64	4,79	2,36	4,67
	Bosnia and Herzegovina			5,04	4,13	2,88	4,35
	Kosovo			4,81	2,75	3,12	2,20
	Russia			4,83	5,74	3,41	5,73
	Turkey			4,87	4,81	3,82	4,90
Eastern Europe and Caucasus	Belarus			5,50	6,05	3,27	6,01
	Georgia			6,56	5,40	2,71	5,21
	Azerbaijan			4,62	4,90	3,68	5,06
	Armenia			5,44	5,24	3,12	4,24

Продовження таблиці 4.2

1	2	3	3	5	6	7	8
	Moldova			5,03	4,57	2,77	4,95
	Ukraine			4,33	5,44	2,84	4,56
Central Asia	Kazakhstan			5,80	5,68	2,69	5,23
	Mongolia			5,11	5,10	2,65	5,05
	Kyrgyz Republic			4,38	5,02	2,39	4,15
	Uzbekistan			3,48	4,72	2,57	4,51
	Tajikistan			3,47	4,73	2,96	1,77
	Turkmenistan			3,42	2,47	1,71	1,43
SEMED	Jordan			5,93	3,93	3,44	4,43
	Morocco			5,06	3,83	3,46	4,58
	Lebanon			4,56	3,54	3,45	4,72
	Tunisia			4,38	3,82	3,04	4,59
	Egypt			3,54	3,03	2,46	3,42
	West Bank and Gaza			3,90	3,25	1,83	2,33

Побудуйте матрицю, в якій розташуйте країни в чотирьох сегментах: гальма, випередження, обережність, прорив за двома показниками – індексом економіки знань та рангом країни:

Індекс економіки знань ↑	Гальма	Випередження
	Обережність	Прорив
	Ранг країни за індексом економіки знань →	

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 5

Інформаційні товари

Кейс

Ознайомтесь із кейсами з просування інформаційних товарів за посиланнями:

<https://dnative.ru/keys-v-instagram-prodvizhenie-magazina-krossovok-s-0-do-190-000-v-pervyj-mesyats/>

<https://pengstud.com/blog/case-subscribe-usa/>

<https://roman.ua/internet-marketing/keys-kak-my-uvelichili-prodazhi-v-5-raz-i-oblazhalis-2/>

<https://blog.aweb.ua/keys-rost-trafika-na-27-za-35-mesyaca-i-uvelichenie-prodazh-na-35/>

Завдання:

1. Визначте, чи є надання послуг з просування товарів за цими посиланнями інформаційними послугами. Обґрунтуйте відповідь.

2. Визначте характеристики цих послуг, якщо вони є інформаційними.
3. Зробіть аналіз видів цих послуг, якщо вони є інформаційними.
4. Чи можна вважати такі послуги інформаційним товаром? Обґрунтуйте відповідь.
5. Чи є ці послуги інтерактивними? Обґрунтуйте відповідь.

Практичне завдання

Складіть таблицю з рейтингом країн світу (топ-10 лідерів) та Східної Європи за наступними індексами:

- 1) індекс розвитку інформаційно-комунікаційних технологій (ICT Development Index, IDI);
- 2) індекс мережевої готовності (Networked Readiness Index, NRI);
- 3) індекс можливостей розвитку ІКТ (ICT Opportunity Index, ICT-OI).

Дані необхідно звести в таблицю 5.1

Країна	індекс розвитку інформаційно-комунікаційних технологій (ICT Development Index, IDI)	індекс мережевої готовності (Networked Readiness Index, NRI)	індекс можливостей розвитку ІКТ (ICT Opportunity Index, ICT-OI)

Також необхідно охарактеризувати дані індекси (ким розраховуються, з яких підіндексів складаються).

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 6

Основні поняття електронного бізнесу і електронної комерції

Теми доповідей:

1. Розвиток сучасної системи господарювання за рахунок ведення електронного бізнесу та електронної комерції.
2. Принципові відмінності електронного бізнесу від електронної комерції.
3. Сучасні методи просування товарів через глобальну комп'ютерну мережу Інтернет.
4. Розвиток електронного бізнесу в Україні.
5. Переваги і недоліки електронного бізнесу та електронної комерції?

Тести

1. Що розуміють під електронною комерцією (ЕК):

- а) перетворення бізнес-процесів за допомогою Інтернет-технологій;
- б) концентровану систему з використання усіх можливостей інформаційних мереж для ведення прибуткового бізнесу;
- в) різновид ділової активності, у якій комерційна взаємодія суб'єктів з приводу купівлі-продажу товарів та послуг здійснюється за допомогою інформаційних мереж;
- г) електронний обмін діловими документами (замовлення на покупку, котирування, накладні, рахунки-фактури тощо) між комп'ютерними програмами різноманітних компаній у стандартизованій формі.

2. Які основні відмінності електронної торгівлі від традиційної:

- а) використання електронного документообігу;
- б) комерційна взаємодія сторін здійснюється електронним способом, в результаті чого право власності передається від одного суб'єкта іншому;
- в) використання технічних можливостей інформаційних мереж (Інтернет, мережі стільникового зв'язку, внутрішньої локальної мережі установ);
- г) використання специфічних за видом та змістом документів?

3. TCP/IP – це:

- а) найпоширеніший протокол передавання відеоданих у локальних мережах;
- б) інструкції з користування ПЕОМ у локальних та глобальних мережах;
- в) протокол, згідно з яким WWW-документи передаються з сервера до браузера на комп'ютер користувача;
- г) група стандартних протоколів для обміну даними між комп'ютерами в Інтернеті.

4. Що таке веб-сторінка:

- а) документ у будь-якому текстовому форматі, що може містити зображення, невеликі програми;
- б) HTML-файл, який можна відобразити у вікні програми-браузера та може містити тексти, зображення, програми на мові Java та інші веб-елементи;
- в) документ у будь-якому текстовому форматі, який можна відобразити у вікні програми-браузера та може містити зображення, невеликі програми;
- г) кодова сторінка для кирилиці у Windows?

5. Основними інструментами пошуку інформації в мережі Інтернет є:

- а) інтерактивні чати, телеконференції, списки розсилки;
- б) провайдери, мейнфрейми, сервери;
- в) пошукові машини, каталоги, пошукові сайти;
- г) опитування, анкетування відвідувачів сайтів.

6. Які характерні риси притаманні торговим Інтернет-системам (TIS):

а) замовлення на товар та ознайомлення з ним робиться через мережу Інтернет, а обробка замовлення, виставлення і оплата рахунків за товар здійснюється традиційним шляхом;

б) повна автоматизація системи обробки замовлень, завдяки чому можна працювати індивідуально з кожним зареєстрованим клієнтом;

в) повна автоматизація системи обробки замовлень та додаткова інтеграція в систему внутрішнього документообігу;

г) це веб-сайти, які містять значну кількість електронних крамниць та каталогів, об'єднаних загальним місцем розташування та використанням єдиного механізму реєстрації та оплати?

7. Яка інформація обов'язково повинна бути вказана у картці реєстрації покупця Internet-магазину:

а) прізвище, ім'я, по батькові, поштова і (або) електронна адреса, особистий пароль;

б) прізвище, ім'я, по батькові, номер і серія паспорта, дата і місце його видачі, ідентифікаційний код;

в) прізвище, ім'я, по батькові, дата і місце народження, сімейний стан;

г) прізвище, ім'я, по батькові, місце проживання, номер та PIN-код платіжної картки?

8. Яка форма оплати не застосовується у Internet-магазинах:

а) оплата банківським чеком;

б) оплата банківським переказом;

в) оплата поштовим (телеграфним) переказом;

г) оплата кур'єрові готівкою?

9. Що таке електронний аукціон?

а) це сайт в категорії B2B, на якому укладаються угоди між продавцями та покупцями та здійснюється проведення фінансово-торгових трансакцій;

б) це форма продажу товарів або послуг на публічних конкурентних торгах в мережі Інтернет за допомогою спеціального програмного забезпечення, в процесі яких встановлюється їх кінцева ціна;

в) це спеціалізований веб-сайт, який належить фірмі-товаровиробнику, торговій фірмі тощо та призначений для просування споживчих товарів на ринку, збільшення обсягів продажу, залучення нових покупців;

г) це анонімний торговельний майданчик, що дозволяє виробникам здійснювати купівлю-продаж товарів на ринку реального товару з умовою негайного постачання і оплати, причому ціни значною мірою залежать від попиту і пропозиції?

10. Які товари не є придатними для віртуальної аукціонної торгівлі:

а) неходові та «некондиційні» товари;

- б) повсякденні продукти харчування;
- в) колекційні товари та раритети;
- г) нові високотехнологічні товари?

11. В чому полягають характерні особливості подвійного аукціону:

а) ставки робляться протягом встановленого часу. Переможцем є той, хто пропонує максимальну ціну, проте товар або послуга фактично купуються за ціною, що передує максимальній;

б) всі покупці одночасно (переважно в письмовій формі) пропонують ціну на товар, не знаючи при цьому пропозиції конкурентів. Переможцем торгів визнається покупець, що назвав найвищу ціну;

в) продавець встановлює початкову ціну, покупці в процесі торгу називають ціни вищі від стартової, знаючи про пропозиції один одного;

г) пропозиції надходять одночасно від продавця і покупця, в процесі чого встановлюється рівноважна ціна?

12. Електронна візитна картка фірми – це:

а) спеціалізована фірма з виявлення та фінансування фінансової, технічної, організаційної, юридичної підтримки Інтернет-проектів;

б) анонімний торговельний майданчик, що дозволяє виробникам здійснювати купівлю-продаж товарів на ринку реального товару з умовою негайного постачання і оплати;

в) веб-сайт, який належить фірмі-товаровиробнику, торговій фірмі тощо та призначений для просування споживчих товарів на ринку, збільшення обсягів продажу, залучення нових покупців;

г) кілька WWW-сторінок, що містять інформацію про компанію та її діяльність, спрямованих на ознайомлення потенційних клієнтів з продукцією та послугами компанії.

13. З чим найчастіше пов'язані ризики учасників-покупців електронного торговельного майданчика:

а) відповідність ринкових цін; відповідність продукції; доступ до післяпродажного обслуговування;

б) збільшення конкуренції; ускладнення логістичних схем; контроль механізму ціноутворення;

в) безкоштовний доступ до мережі Internet; платоспроможність; невисокі обсяги товарообороту;

г) простота реєстрації на сайті; швидкість контенту; можливість надання знижок?

14. Які організаційні структури не функціонують у складі бізнес-порталів:

- а) електронні торговельні майданчики;
- б) електронні магазини;
- в) електронні аукціони;

г) електронні платіжні системи.

15. Платіжна система в Internet – це:

а) система з обробки замовлень клієнтів Інтернет з усіма стандартними атрибутами (вибір товарів, допродажне обслуговування, розрахунок за відібраний товар);

б) клірингова система перерахування коштів з рахунку клієнта на рахунок провайдера;

в) система проведення розрахунків між фінансовими установами, бізнес-організаціями та Інтернет-користувачами в процесі купівлі-продажу товарів та послуг через Інтернет;

г) комплекс фінансових та технологічних засобів для обслуговування банківських карток певного типу.

16. Банк-екеаєр, який бере участь у проведенні платежів за допомогою кредитних карток, – це:

а) банк, у якому знаходиться розрахунковий рахунок покупця;

б) банк, що обслуговує продавця;

в) банк, який займається моніторингом кредитних платіжних систем;

г) банк, який існує тільки в мережі Інтернет та функціонує завдяки мінімізації своїх витрат.

17. Якої із перелічених дебетових електронних платіжних систем не існує:

а) Webmoney Transfer;

б) Webconsumer;

в) Cyberplat;

г) DigiCash.

18. Система електронного страхування в режимі «он-лайн» містить в собі операції:

а) розрахунок вартості;

б) заповнення заяви на страхування;

в) оплата послуг;

г) правильними є всі відповіді?

19. Internet-трейдинг – це:

а) система надання банківських послуг клієнтам, що забезпечує можливість здійснення стандартних банківських операцій через мережу Інтернет;

б) форма ліцензування, за якою продавець пропонує споживачу власну торгіву марку, документацію і технологію виробничого процесу та надає консультації інформаційно-консультаційних технологій;

в) спосіб вивчення діяльності господарських суб'єктів (зокрема конкурентів) з метою використання їх позитивного досвіду у власній роботі;

г) послуги, що надаються інвестиційним посередником (банком або брокерською компанією) і дозволяють клієнту здійснювати купівлю-продаж цінних паперів та валюти через мережу Інтернет.

20. Які об'єкти не є складовими туристичного продукту у сфері електронної торгівлі:

- а) об'єднані за метою тури (оздоровчі, пізнавальні тощо);
- б) туристично-екскурсійні послуги;
- в) реклама туристичних послуг;
- г) сувеніри та товари туристичного призначення.

21. Інтернет-реклама – це:

- а) поєднання традиційної іміджевої реклами з поширенням інформації і продажів через глобальну мережу Інтернет;
- б) реклама мережі Інтернет різноманітними можливими засобами і прийомами;
- в) конвергенція брендингу, поширення інформації та продажів;
- г) соціальний та управлінський процес, спрямований на задоволення потреб споживачів у мережі Інтернет при створенні пропозиції та обміну товарів і послуг за допомогою інформаційних комп'ютерних технологій.

22. Які недоліки притаманні банерній рекламі:

- а) негативне ставлення користувачів до сторінок, багатих на банери;
- б) складність самостійного створення і оформлення банера;
- в) невеликий розмір цільової аудиторії;
- г) правильні відповіді а) і б)?

23. Демонстрація реклами чітко визначеній Інтернет-аудиторії – це:

- а) трекінг;
- б) таргетинг;
- в) процесинг;
- г) емуляція.

24. Який різновид шахрайства щодо комерційної інформації найбільш поширений в мережі Інтернет:

- а) крадіжка ідентифікаційної інформації, коли зловмисники збирають персональні дані про користувачів та замовляють банківські картки під викраденими іменами;
- б) генерація номерів банківських карток за допомогою програмного забезпечення і використання їх як справжніх;
- в) навмисне пошкодження програмного інтерфейсу електронних магазинів;
- г) викрадення кредитних карток у реальному світі та використання для онлайн-покупок?

25. Сукупність чисел, з якою комбінується зрозуміла інформація шляхом використання криптографічного алгоритму з метою одержання незв'язного зашифрованого тексту, – це:

- а) електронний цифровий підпис;
- б) стандарт безпеки;
- в) електронний ключ;
- г) цифровий сертифікат.

26. Скільки існує класів цифрових сертифікатів залежно від ступеня верифікації (довіри) до його власника:

- а) три;
- б) чотири;
- в) сім;
- г) десять?

27. Якого напрямку оцінки ефективності електронної комерції не існує:

- а) економічного;
- б) організаційного;
- в) маркетингового;
- г) управлінського?

28. До експлуатаційних витрат при визначенні ефективності Інтернет-ресурсу належать:

- а) заробітна плата персоналу обслуговування, вартість необхідного устаткування;
- б) вартість програмних засобів, вкладення в установлення ліній зв'язку та інше устаткування;
- в) плата за доменне ім'я, оплата послуг провайдера за надання доступу до Інтернету;
- г) правильними є всі відповіді.

29. Ефективність банерної реклами визначається як:

- а) відношення кількості відвідувачів сторінки, на якій розміщений банер, до загальної кількості відвідувачів сервера;
- б) відношення кількості відвідувачів сторінки, на якій розміщений банер, до кількості відвідувачів, які «клікнули» банер;
- в) відношення обсягів продажу товарів через електронний магазин до і після розміщення банера;
- г) відношення кількості відвідувачів сайту до і після розміщення банера.

30. Основними завданнями щодо розвитку національної складової мережі Інтернет на сучасному етапі виступають:

- а) розвиток і впровадження сучасних інформаційних комп'ютерних технологій у систему державного управління, фінансову сферу, підприємницьку діяльність;
- б) гарантування інформаційної безпеки держави;
- в) створення умов для підприємницької діяльності та конкуренції у сфері використання каналів електронного зв'язку;
- г) правильними є всі відповіді.

31. Які функції характерні для сфери (категорії) B2C:

- а) комерційна взаємодія між бізнесовими компаніями (підприємствами) щодо здійснення оптових закупівель та поставок товарів;
- б) комерційна взаємодія між електронним магазином та покупцем;
- в) ділові зв'язки комерційних структур з державними організаціями;
- г) організація взаємодії державних структур між споживачами та державними структурами?

32. Які існують типи електронної комерції:

- а) фірмова торгівля, збут продукції через посередницьку мережу;
- б) розширення аудиторії, підтримка існуючого бізнесу, створення нового бізнесу;
- в) оптова і роздрібна торгівля;
- г) торгівля інформацією та торгівля товарами і послугами?

33. Вкажіть найповніший перелік служб мережі Інтернет:

- а) E-mail, трансляція новин, редагування повідомлень у текстових редакторах;
- б) електронна пошта, чат, система телеконференцій;
- в) гіпермедіа, браузер, FTP;
- г) списки розсилання, NetBios, off-line.

34. Браузер – це:

- а) програма, призначена для перегляду веб-сторінок;
- б) програмне забезпечення, призначене для роботи з електронною поштою і телеконференціями;
- в) програма, призначена для створення веб-сторінок;
- г) комп'ютер, який відповідає за зберігання та видачу веб-сторінок.

35. З яких частин складаються доменні імена Інтернет-ресурсів?

- а) програмне, робоче, функціональне, місцеве імена;
- б) найменування механізму, що використовується для доступу до ресурсу; ім'я машини, на якій розташований ресурс; власне ім'я ресурсу;
- в) географічна зона, організаційна зона, власне ім'я, функціональне ім'я;

г) верхній рівень, TCP, IP, ім'я комунікаційної мережі.

36. У якому із варіантів відповіді правильно відображено склад та послідовність етапів обробки замовлення в Інтернет-магазинах:

а) перевірка наявності товарів та їх резервування, запит до платіжної системи, оформлення замовлення на доставку товарів;

б) перегляд товарного каталогу, відбір товарів, реєстрація покупця;

в) ознайомлення із зображенням та описом товарів, збір маркетингової інформації, доставка товарів;

г) заповнення покупцем спеціального формуляра з автобіографічними даними, оплата та доставка відібраного товару?

37. Що таке електронний мол:

а) це сайт в категорії B2B, на якому укладаються угоди між продавцями та покупцями та здійснюється проведення фінансово-торгових трансакцій;

б) це кілька WWW-сторінок, що містять інформацію про компанію та її діяльність, спрямованих на ознайомлення потенційних клієнтів з продукцією та послугами компанії;

в) це потужний веб-сайт з функціями комплексної системи, що надає повний спектр послуг для ведення бізнесу в мережі багатьом клієнтам (як корпоративним, так і індивідуальним підприємцям);

г) це сайт, який містить значну кількість електронних крамниць та каталогів, об'єднаних загальним місцем розташування, що спільно виконують додаткові функції з єдиним механізмом реєстрації та оплати при доступі до усіх представлених на сайті комерційних структур і підключенням одного або кількох банків?

38. Яка інформація надається відвідувачем при повторному та подальших відвідуваннях електронного магазину:

а) прізвище, ім'я, по батькові, поштова і (або) електронна адреса, телефон;

б) прізвище, ім'я, по батькові, місце проживання, номер та PIN-код платіжної картки;

в) логін (нік) відвідувача та назва населеного пункту, в якому він проживає;

г) адреса електронної пошти та пароль?

39. До якого моменту ведеться торг за визначеним лотом на Інтернет-аукціоні:

а) протягом визначеного правилами аукціону терміну з моменту виставлення товару на торг або до моменту досягнення визначеної продавцем оптимальної ціни;

б) поки у торзі за визначеним лотом не візьме участь певна кількість учасників, яка визначена правилами аукціону і продавець товару сам не обере покупця;

в) протягом однієї доби з моменту виставлення товару на торг або протягом 12 годин при виставленні на продаж швидкопсувних товарів;

г) протягом визначеного правилами аукціону терміну з моменту реєстрації першого учасника торгів або до моменту досягнення ціни, яка більша від стартової не менш ніж на 50 %?

40. Хто надає інформацію про виставлений на торг товар на електронному аукціоні?

а) торгова система електронного аукціону;

б) продавець;

в) продавець на вимогу покупця;

г) бюро товарних експертиз регіону, в Інтернет-просторі якого зареєстрований аукціон?

41. Який спосіб мінімізації ризику учасників є найпоширенішим та найдоступнішим на Інтернет-аукціонах?

а) страхування від моральних та матеріальних збитків;

б) криптографічний захист інформації за допомогою ключів (кодів), відомих тільки постійним учасникам;

в) встановлення системи рейтингових оцінок;

г) встановлення спеціальних інформаційних шлюзів, які дають можливість переглядати інформацію про товар тільки повнолітнім?

42. Електронні торговельні майданчики – це:

а) форма продажу товарів або послуг на публічних конкурентних торгах в мережі Інтернет за допомогою спеціального програмного забезпечення, в процесі якої встановлюється їх кінцева ціна;

б) сайти в категорії B2B, на яких укладаються угоди між продавцями та покупцями та здійснюється проведення фінансово-торгових трансакцій;

в) веб-сайт, який належить фірмі-товаровиробнику, торговій фірмі тощо та призначений для просування споживчих товарів на ринку, збільшення обсягів продажу, залучення нових покупців;

г) спеціалізована фірма з виявлення та фінансування фінансової, технічної, організаційної, юридичної підтримки Інтернет-проектів?

43. Як класифікуються електронні торговельні майданчики за ознакою створення та належності:

а) створені продавцями, створені покупцями, створені третьою стороною;

б) створені провайдерами, створені сертифікаційними центрами, створені корпоративними клієнтами;

в) створені модераторами, створені процесинговими центрами, створені партнерськими програмами;

г) створені виробниками, створені посередниками, створені державними організаціями?

44. Які служби не функціонують у складі бізнес-порталів:

- а) поштові сервери;
- б) списки розсилки;
- в) тематичні телеконференції;
- г) електронні пейджери (типу ICQ)?

45. З кредитними картками працюють:

- а) готівкові системи платежів;
- б) безготівкові системи платежів;
- в) кредитні системи платежів;
- г) дебетові системи платежів.

46. Процес, протягом якого перевіряється дійсність користувача та законність його роботи – це:

- а) авторизація;
- б) автентифікація;
- в) асиміляція;
- г) апробація.

47. Електронні чеки належать до систем, що базуються на:

- а) механізмі управління рахунком;
- б) основі електронних сертифікатів;
- в) механізмі управління рахунком і на основі електронних сертифікатів;
- г) немає правильної відповіді.

48. Якими характерними рисами володіє інформаційний продукт порівняно з іншими товарами в сфері електронної комерції:

- а) може використовуватися одночасно кількома користувачами;
- б) якість продукту має сильний вплив на систему управління ресурсом;
- в) підлягає тільки моральному зношенню;
- г) правильними є всі відповіді?

49. Які типи брокерів не притаманні сучасному Інтернет-трейдингу?

- а) офлайн брокер;
- б) онлайн брокер;
- в) класичний брокер;
- г) дисконтний брокер?

50. Системи, призначені для бронювання турів за рахунок доступу до внутрішньої бази туроператора на основі офлайнового договору, – це:

- а) глобальні системи резервування (GDS);
- б) корпоративні системи бронювання (КСБ);
- в) каталоги турів;
- г) електронні журнали-путівники.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 7

Форми електронного бізнесу

Тести

Оберіть правильну відповідь:

1. Електронна економічна діяльність, де переважає господарська діяльність в сфері інформаційних послуг, їх виробництва і обміну, де основними ресурсами є інформація і знання – це:

- а) електронна комерція;
- б) електронний бізнес;
- в) інформаційна економіка;
- д) інформаційно-економічний простір.

2. До фінансових електронних послуг відносять:

- а) електронні платіжні системи;
- б) електронні страхові послуги;
- в) Інтернет-банкінг;
- г) Інтернет-трейдинг.

3. Сукупність інформації, технології її обробки, зберігання та передачі, які функціонують на основі єдиних принципів і за загальними правилами – це:

- а) інформаційно-економічний простір;
- б) інформаційно-комунікаційна технологія;
- в) електронний документообіг;
- г) єдиний інформаційний простір.

4. Укрупнені етапи аналізу ринку включають:

- а) конкурентний аналіз ринку;
- б) аналіз попиту, ключових потреб і особливостей поведінки покупців на ринку;
- в) пошук топ-менеджера;
- г) формування реалістичного підходу до бізнесу;
- д) конкурентний аналіз ринку.

5. Характеристики електронного бізнесу:

- а) швидкість;
- б) гнучкість;
- в) прозорість;
- г) життєздатність.

6. Виберіть послуги які надають венчурні акселератори:

- а) офісну інфраструктуру;
- б) консалтингову підтримку;
- в) консультаційні послуги з підготовки бізнес-плану, маркетингу та позиціонування проекту, виведенню на ринок;
- г) юридичні та бухгалтерські послуги;
- д) технологічну підтримку;
- е) сприяння в процесі складання об'єктивного уявлення про об'єкт.

7. Інформаційні системи SCM – це:

- а) інформаційні системи, призначені для автоматизації та управління всіма етапами постачання підприємства і для контролю за все руху товару на ньому;
- б) клієнт-центрована корпоративна інформаційна система, що дозволяє оптимізувати політику взаємини компанії з покупцями на основі автоматизації та створення баз даних з інформацією про клієнтів і їх замовленнями;
- в) набір інтегрованих програм, що дозволяють створити інтегровану інформаційне середовище для автоматизації планування, обліку, контролю і аналізу всіх основних бізнес-операцій підприємства;

8. Укрупнені етапи аналізу ринку включають:

- а) розробка веб-сайту;
- б) пошук топ-менеджера;
- в) конкурентний аналіз;
- г) аналіз структури розподілу або дистрибуції товару на ринку;
- д) розробка бізнес-плану.

9. Цілеспрямована сукупність методів, процесів, комунікацій, мереж і програмно-технічних засобів, об'єднаних у технологічний ланцюг, яка забезпечує збір, зберігання, обробку та передачу інформації з метою підвищення ефективності діяльності людей – це:

- а) інформаційно-комунікаційна технологія;
- б) інформаційно-економічний простір;
- в) електронний документообіг;
- г) електронний бізнес.

10. Екстранет – це:

- а) це корпоративний веб-портал, призначений не тільки для користування всередині компанії, але і для взаємодії із зовнішніми контрагентами – партнерами, клієнтами, постачальниками, потенційними співробітниками;
- б) корпоративна – локальна або територіально розподілена мережа, закрита від зовнішнього доступу з Інтернета;
- в) мережу для взаємодії із зовнішніми контрагентами-партнерами, клієнтами, постачальниками, потенційними співробітниками.

Дайте визначення наступним поняттям:

1. Банерна реклама.
2. Інформаційні системи ERP.
3. Інформаційно-комунікаційна технологія.
4. Електронний документообіг.
5. Інформаційні системи SCM.

Дайте розгорнуту відповідь:

1. Бізнес-моделі в електронному-бізнесі.
2. Концепція маркетингу в мережі Інтернет.
3. Бізнес план, особливості його побудови для електронного бізнесу.

Практичне завдання

Завдання 1

Підготувати аналітичний звіт, який повинен містити наступну інформацію:

- частка даного сектора в загальному обсязі продажів засобами електронної комерції;
- перелік фірм (не менше 10), що представляють сектор, їх рейтинг в різних пошукових системах, каталогах;
- аналіз асортименту, пропонованого фірмами сектора;
- аналіз структури сайту досліджуваних фірм;
- аналіз способів платежу на фірмах сектора;
- аналіз умов поставки продукції фірмами сектора;
- аналіз додаткових послуг, що надаються досліджуваними фірмами;
- на основі зібраної інформації розробити оптимальну структуру і зміст сайту фірми в обраному секторі;
- зробити висновки про перспективи розвитку сектора в цілому.

Пропоновані сектора продажів:

- комп'ютери та комплектуючі;
- побутова техніка;
- одяг та взуття;
- товари народного споживання;
- нерухомість;
- продукти харчування;
- туристичне обслуговування;
- книги;
- нерухомість;
- аптеки.

Завдання 2

Оберіть будь-яке підприємство електронного бізнесу для аналізу. Аналіз необхідно проводити за допомогою веб-сайту даного підприємства та інформації, яка характеризує роботу підприємства поза його сайтом (відгуки на форумах, оцінки споживачів на сайтах продажу (наприклад prom.ua) тощо.

Оцініть підприємство електронного бізнесу з точки зору принципів електронного бізнесу. Результатом аналізу повинна стати презентація виконання підприємством електронного бізнесу кожного з принципів ведення такої діяльності.

Завдання 3

Визначте принципи електронного бізнесу, які важко або не можливо реалізувати в традиційному бізнесі. Підготуйте презентацію.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 8 **Види і форми електронної комерції**

Кейси

Ознайомтесь із кейсами з електронної комерції:

- 1) <https://cmsmagazine.ru/journal/cases-2716/>;
- 2) <https://cmsmagazine.ru/journal/cases-2753/>;
- 3) <https://cmsmagazine.ru/journal/cases-2742/>.

Завдання:

1. За кейсом 1 визначте, які причини обумовили вибір неправильних каналів та отримання негативного результату за показником «прибуток». Обґрунтуйте відповідь.

2. За кейсом 1 визначте, яка саме стратегія є найефективнішою для збільшення доходів та прибутків інтернет-гіпермаркету.

3. За кейсом 1: які канали просування товарів в мережі Інтернет використовуються в Україні?

4. За кейсом 2: визначте, чому зміна дизайну сайту призвела до зростання прибутку?

5. За кейсом 3: чи можливо було б окрім визначених задач проекту збільшити цільову аудиторію? Обґрунтуйте відповідь.

Віртуальне підприємство AeroTech Service Group

У міру поширення цифрової інформації і розширення використання інформаційних технологій в бізнесі, консультанти в галузі управління все частіше говорять про **віртуальні підприємства**. Під *віртуальним підприємством* розуміється співтовариство територіально роз'єднаних співробітників, які обмінюються продуктами своєї праці і спілкуються виключно електронними засобами при мінімальній або повній відсутності особистих контактів. Деякі невеликі фірми з ентузіазмом сприйняли цю ідею, зв'язавши електронними засобами співробітників в різних куточках світу. Інші, переважно великі корпорації, створили віртуальні робочі групи для розробки проектів, уникнувши об'єднання персоналу в одному місці. Прикладом такої тактики є інтернаціональна команда розробників корпорації Ford, об'єднана для створення седана Contour.

Однак діяльність віртуальних підприємств не обмежується тільки обробкою цифрової інформації. Цифрова інформація може використовуватися як свого роду клей, який об'єднує різні залучені у виробництво ланки. Проміжні складальні процеси можуть проходити в різних місцях, але весь процес (включаючи вирішення виникаючих по ходу справи проблем) координується електронними засобами за допомогою таких мереж, як Інтернет.

Однак час і ресурси, необхідні для створення і підтримки подібних мереж, багатьом фірмам можуть здатися надмірними. Це особливо стосується короткочасних партнерських угод або контрактів, при яких компанії вступають в співпрацю на обмежений період часу. Підтримка мереж для обміну даними між часто мінливими підрядниками і діловими партнерами – ідеальна можливість отримання прибутку для посередників, основна роль яких полягає в обслуговуванні таких мереж і контролі над доступом до даних.

AeroTech Service Group, Inc., інженерна консультаційна фірма з Hazelwood (штат Missouri) взяла на себе таку посередницьку роль, надавши допомогу компанії McDonnell Douglas Aerospace (MDA) і її підрядникам у створенні віртуального підприємства. Виступаючи в якості регулювальника інформаційних потоків, AeroTech створила нову форму електронної комерції. Досвід AeroTech – приклад того, як комісіонери нового типу можуть мати зиск шляхом надання інформаційного посередництва.

Концепція: віртуальне координування

У 1993 році George Brill, засновник AeroTech Service Group, Inc., сформулював нові завдання для своєї фірми. В їх число входило поширення паперових креслень деталей MDA серед компаній, що виявили інтерес до їх виробництва в якості постачальників уряду США. В аерокосмічній індустрії окремі деталі (і основні, і запасні) часто виробляють фірми, які не є головними підрядниками. AeroTech планувала скористатися цим, взявши на себе координацію взаємодії між MDA і її постачальниками.

Прототип інформаційної системи

Brill увійшов в контакт з внутрішньою робочою групою MDA, відповідальною за створення прототипу інформаційної системи CITIS (Contractor Integrated Technical Information Service). MDA розробляла CITIS з урахуванням вимог федерального уряду, які почастишали, до скорочення частки паперової роботи і використання електронних засобів при співпраці з іншими компаніями, які беруть участь в проекті. Групи розробників AeroTech і MDA спільно вирішили, що робота з електронними копіями креслень запасних деталей більш ефективна, ніж з паперовими, і проект CITIS добре підходить для досягнення цієї мети.

Пілотний проект

Brill відчував, що у випадку з CITIS AeroTech опинилася в потрібний час в потрібному місці. Спочатку MDA і AeroTech планували передати заявку на розробку інформаційної системи в ARPA (Advanced Research Project Agency – підрозділ міністерства оборони США), але на оформлення такої заявки потрібно близько шести тижнів. Замість цього за ті ж шість тижнів вони організували пілотний проект за участю одного постачальника. Потім AeroTech продовжила роботу з іншим постачальником, до речі, не знайомим з комп'ютерними технологіями.

Це призвело до укладення нових контрактів з McDonnell Douglas Aerospace і приєднання до CITIS спочатку одного, а потім ще п'ятьох постачальників. В результаті вдалого старту AeroTech придбала хороші рекомендації, що значно спростило компанії встановлення нових зв'язків. В результаті деякі з пов'язаних з проектом CITIS інженерів MDA перейшли на роботу в AeroTech. У травні 1994 року ця фірма уклала угоду з MDA, відповідно до якої на неї було покладено управління і адміністрування системи CITIS. Підтримуючи службу CITIS, фірма AeroTech виступала в ролі «воротаря», тобто контролювала доступ постачальників до даних і додатків McDonnell Douglas Aerospace. Один з оглядачів нешанобливо назвав її роль «лакейською», але співробітники AeroTech не згодні з таким твердженням і вважають, що кожен є гарним на своєму місці.

Впровадження: операції в системі CITIS

Система CITIS складається з цифрових даних, таких як креслення CAD і додатки для використання цих даних. Як дані, так і додатки розміщуються на комп'ютерних системах CITIS в компанії MDA, а не на комп'ютері користувача. Головна мета CITIS – надавати уповноваженим користувачам доступ до даних і додатків, які можуть їм знадобитися при роботі по підяду на MDA (рис. 8.1).

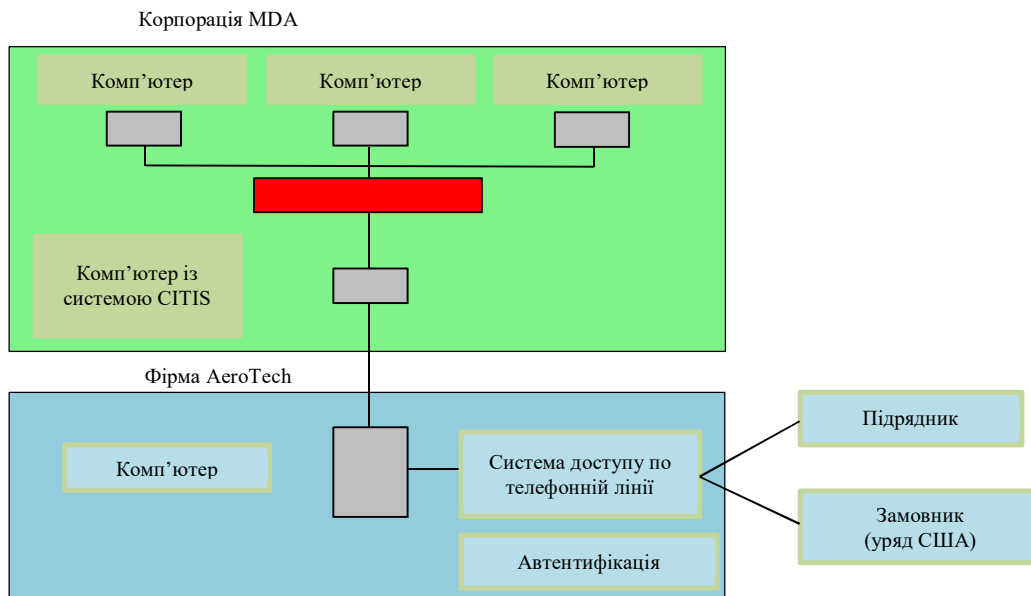

Рисунок 8.1 – Схема організації системи CITIS

AeroTech підтримує мережеве з'єднання з McDonnell Douglas Aerospace за допомогою швидкісного каналу T1. Основний доступ більшість постачальників здійснюють по телефонній лінії через модем. Деякі постачальники встановили високошвидкісні з'єднання (по лініях ISDN або T1) з AeroTech, відповідно з пропускнуною спроможністю, необхідною для використовуваних ними додатків.

Наприклад, деякі додатки для графічної системи X Window, програми CAD Unigraphics і програми підтримки відеоконференцій краще працюють при високій пропускнуій здатності лінії зв'язку.

Централізований доступ до всіх необхідних даних і додатків звільняє користувача від просторових і часових обмежень. Розміщення на підтримуваних AeroTech комп'ютерах CITIS дані і додатки доступні в будь-який час доби і будь-який день тижня.

Користувачі також вільні у використанні для доступу до даних та їхньої обробки тієї робочої станції, яка в даний момент знаходиться в їх розпорядженні. При переїзді на інше місце зберігають доступ до даних, оскільки вони зберігаються на комп'ютерах CITIS.

Використання відкритих стандартів

Хоча для побудови CITIS можна було використовувати цілий ряд мережевих протоколів, розробники проекту вибрали протоколи, спочатку призначені для роботи в Інтернет. Ці протоколи являють собою відкриті стандарти, які не належать по праву власності будь-якій організації або фірмі. Протоколи Інтернет зручні тим, що їх розробка ведеться відкрито, а численні реалізації доступні для використання на різних платформах.

Вартість впровадження протоколів TCP/IP, що входять до складу операційної системи, відносно невисока, що дозволило знизити витрати на розробку CITIS. Невисокі витрати понесли і постачальники, які беруть участь в

проекті, оскільки для здійснення своєї місії їм майже не знадобилася установка нового програмного забезпечення.

Оскільки програмне забезпечення TCP/IP є широко доступним для багатьох платформ (як вільно розповсюджуваних, так і комерційних), система не прив'язана до однієї комп'ютерної платформи, що полегшило її використання підрядниками, які беруть участь в проекті.

Надання послуг

CITIS дозволяє використовувати кілька загальноприйнятих способів отримання даних і запуску додатків через Інтернет.

1. Персонал McDonnell Douglas Aerospace і підрядники часто спілкуються за допомогою електронної пошти.

2. Підрядники, яким потрібно отримувати з CITIS файли з даними, зазвичай використовують для цього протокол FTP.

3. Коли підрядникам або співробітникам Міністерства оборони необхідно перевірити список доступних програм, вони найчастіше використовують telnet для входу на один з комп'ютерів McDonnell Douglas і отримання потрібної інформації.

CITIS підтримує стандарт X Windows для платформи-незалежних графічних дисплеїв, який дозволяє CITIS зберігати всі необхідні додатки на своїх комп'ютерах. Для користувачів CITIS необхідно володіти програмою виведення зображень X Windows на дисплей (сервер дисплея X Windows). Крім того, користувачі можуть вибрати різні графічні програми з бібліотеки програм CITIS, які підтримують X Windows, не встановлюючи їх на свої власні комп'ютери.

Такі умови роботи CITIS збільшують свободу пересування користувачів – вони можуть завантажувати потрібні графічні додатки незалежно від свого місця перебування (рис. 8.2).

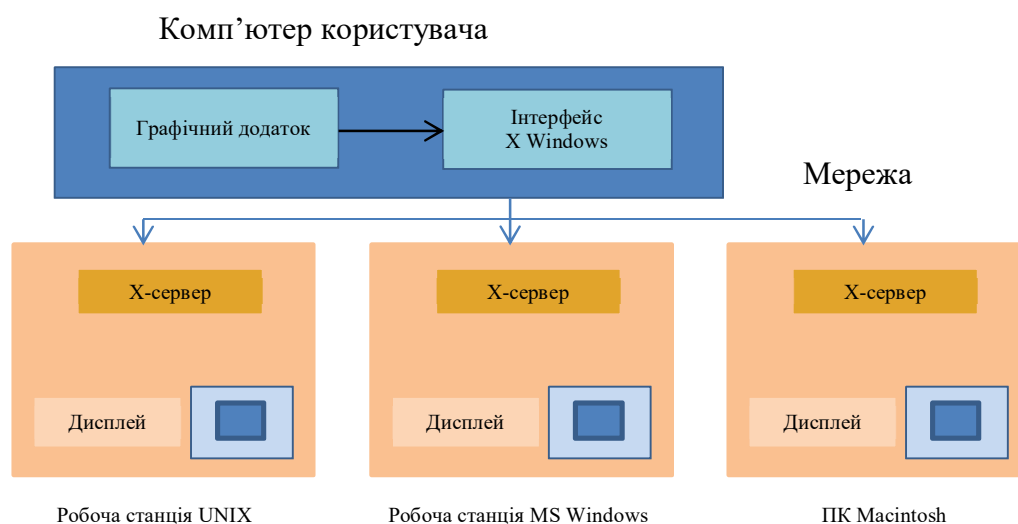

Рисунок 8.2 – X Windows забезпечує міжплатформову підтримку графічних можливостей

Такі сервери X Windows в даний час входять до складу багатьох пакетів програм підтримки TCP/IP і є загальнодоступними. Використання X Windows також робить графічне програмне забезпечення не залежним від платформи, оскільки сервери дисплея доступні для більшості поширених комп'ютерних платформ, включаючи Unix, Microsoft Windows і Macintosh.

Контроль над доступом

Оскільки основна мета CITIS полягає в полегшенні обміну інформацією, питання захисту даних і обмеження доступу до них є дуже актуальними. Як підрядник Міністерства оборони, McDonnell Douglas зберігає і використовує конфіденційні дані, які повинні бути захищені від несанкціонованого доступу. Хоча комп'ютери CITIS відділені від решти мережі MDA брандмауером, система повинна володіти засобами захисту для підтримки власної безпеки і безпеки MDA.

Перший рівень захисту CITIS – це захист, вбудований в ОС Unix. Системні адміністратори McDonnell Douglas виконують звичайні для Unix завдання присвоєння прав доступу до каталогів і файлів. Просування права поширюються між комп'ютерами за допомогою протоколів середовища розподіленої обробки даних (протоколи DCE визначають, як програмні об'єкти або модулі зберігаються або взаємодіють в мережі). Підрядники і інші користувачі комп'ютерів MDA мають власні паролі для входу в систему.

Використовуючи спеціально розроблену на основі ORACLE базу даних, AeroTech підтримує зв'язок між списком легальних користувачів (зовнішніми підрядниками, які не є співробітниками MDA) і каталогами та файлами CITIS, до яких їм дозволений доступ. Використовуючи таку базу даних при контролі мережевого графіка, AeroTech виступає в ролі проксі-сервера для доступу до програм та даних. Іншими словами, AeroTech відстежує дії кожного постачальника з того моменту, як він приєднався до інформаційної системи, і перш ніж дати дозвіл на виконання будь-якої команди управління доступом (висновок списку каталогів і завантаження файлів), зіставляє їх з відомостями з бази даних (рис. 8.3). Наприклад, якщо користувач не має повноважень на завантаження файлу за допомогою FTP, AeroTech перешкоджає виконанню цієї команди.

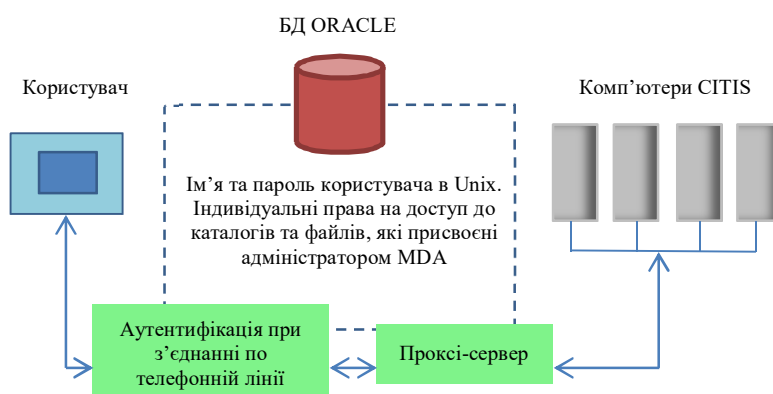

Рисунок 8.3 – Схема засобів безпеки та контролю над доступом в CITIS

В ході впровадження підтримки доступу в CITIS з Web був доданий ще один рівень захисту. Оскільки для надання доступу до файлів CITIS AeroTech використовує програмне забезпечення Netscape Enterprise Server, між браузером і сервером встановлюються захищені з'єднання з протоколу SSL (Secure Sockets Layer). SSL зашифровує дані, що передаються в ході сеансу зв'язку між сервером і браузером, не дозволяючи стороннім перехоплювати і переглядати їх. AeroTech також забезпечує доступ до внутрішнього веб-серверу MDA через свій проксі-сервер.

Опис веб-вузла: контроль над доступом до загальних даних і додатків

При такій кількості різних типів даних, що зберігаються на комп'ютерах MDA (креслення, специфікації деталей, вимоги до підрядників) спрощення процесу обміну цими даними з підрядниками та іншими користувачами через веб-сторінку CITIS може принести реальну вигоду в цілому ряді випадків. Розглянемо кілька прикладів.

Пересилання даних виробнику

Як приклад полегшення комунікацій AeroTech можна привести обмін інформацією між McDonnell Douglas Aerospace і компанією UCAR Composites, виробником засобів механічної обробки високоякісних композитних компонентів. McDonnell Douglas знаходиться в St. Louis, штат Missouri, а UCAR Composites – в місті Irvin, California. Хоча в MDA хотіли відправляти нові специфікації в UCAR Composites електронними засобами з міркувань безпеки, керівництво компанії не могло надати співробітникам UCAR прямого доступу до своїх комп'ютерів. Передачі даних та відновлення засобів безпеки для великої кількості довірених підрядників, таких як UCAR, обійшлися б дуже дорого. Ці міркування і послужили причиною залучення до співпраці AeroTech.

Для того щоб скористатися послугами AeroTech, в McDonnell Douglas перенесли файли CAD в програми управління роботою металорізальних верстатів в UCAR, а потім передали файли CAD та програми для верстатів фірмі AeroTech, якій довіряли. Після цього AeroTech переправила файли в UCAR звичайними телефонними лініями. Таким чином, UCAR отримала можливість переглянути файли CAD в своїй власній системі і почати виробництво деталей, використовуючи надані McDonnell Douglas програми управління. Щоб переслати ту ж саму інформацію в UCAR на магнітній стрічці експрес-поштою, було б потрібно декілька днів, причому витрати склали б 400 доларів на кожен посилку. А за посередництва AeroTech переклад і відправка даних були проведені протягом декількох годин і коштували всього 4 долара!

Прискорений прийом заявок на підряд

Ще один процес, поширений в практиці McDonnell Douglas, – надання пакетів з пропозиціями підряду кваліфікованим постачальникам, який також був модернізований. Такі пакети з пропозиціями зазвичай містять як інженерні креслення, так і опис виробничих процесів, на основі яких підрядники можуть визначити обсяг часу і ресурсів для виготовлення замовлених деталей.

Тепер в процесі прийняття заявок на отримання підряду McDonnell Douglas використовує посередницькі послуги AeroTech. Агент McDonnell повідомляє

електронною поштою потенційних постачальників про можливість отримання замовлення з підяду. Супроводжувальна інформація для пакетів з пропозиціями (креслення САД і виробничі специфікації) зберігається в комп'ютерах AeroTech і доступна постачальникам. При цьому системи самої MDA знаходяться в цілковитій безпеці.

Контроль над реалізацією проектів

CITIS спрощує для віддалених спостерігачів контроль над ходом реалізації проектів. Наприклад, керівник проекту з Міністерства оборони в Washington може використовувати CITIS для доступу до календарного плану робіт і даним, розміщеним в комп'ютері McDonnell Douglas. Відомості, що надходять від постачальників і субпідрядників, також можна додавати до даних про хід робіт через CITIS, доповнюючи загальну картину. Завдяки інформаційній системі керівник проекту, перевіряючи дані від субпідрядників, може прогнозувати можливі відхилення у виконанні замовлень.

Фінансові взаємовідносини

Фінансова сторона експлуатації CITIS досить прозора. AeroTech укладає з McDonnell Douglas річний контракт на підтримку CITIS, який покриває всі повсякденні витрати, пов'язані з експлуатацією системи. Коли з'являються нові проекти, такі як модернізація програмного забезпечення бази даних для підвищення швидкодії або впровадження Web-інтерфейсу для CITIS, вони розподіляються на окремі завдання і у вигляді нових контрактів подаються на розгляд керівництву McDonnell Douglas. Деякі постачальники, наприклад, хочуть встановити високошвидкісне з'єднання CITIS для ефективного використання програми САД, що вимагає додаткового фінансування.

В середині 1995 року керівництво McDonnell Douglas підрахувало, що проект CITIS вже окупився за рахунок коштів, зекономлених на поширенні інформації серед постачальників (згадайте випадок з 4 доларами, витраченими на відправлення даних за допомогою CITIS замість 400, які довелося б заплатити за пересилку постачальнику магнітних стрічок поштою).

Аналіз: довіряйте посереднику доступ до інформації

AeroTech, що починала як дрібна компанія, зуміла проявити велику гнучкість і взяти в свої руки управління CITIS. На руку компанії зіграло і те, що George Brill вже припускав поширення специфікацій і креслень деталей на комерційній основі, залишалось лише надати первісної ідеї нову форму – цифрову.

Керівництво AeroTech розуміло, що дуже важливо почати пілотний проект якомога швидше, в той час як багато фірм витрачають значний час на вивчення нових можливостей, при цьому не роблячи нічого на практиці. Згадайте рішення AeroTech запустити щільний проект протягом тих шести тижнів, які були потрібні на оформлення заявки в ARPA. Немов почувши відоме гасло компанії Nike «Just do it!», AeroTech швидко домоглася повномасштабного впровадження CITIS. Brill також підкреслив важливість особистих зв'язків. За його словами, проект не був би настільки успішний, якби люди, від яких залежала доля CITIS, і співробітники AeroTech так добре не знали один одного.

Інші переваги CITIS

Керівництво McDonnell Douglas оцінило і додаткові вигоди від реалізації проекту. Тепер при виникненні необхідності в якихось спеціальних деталях, MDA може розраховувати на їх швидке виробництво за ескізами своїх інженерів. Згадайте приклад з UCAR: тоді потрібні компоненти були готові вже через 18 годин.

Використання CITIS для прискорення процесу прийняття заявок на підряд також дозволяє економити масу часу. У минулому на це йшло до шести тижнів. За допомогою CITIS поширення технічних вимог і специфікацій серед постачальників і прийняття заявок на підряд зазвичай займають 24 години. Успіх CITIS як засобу безпечної взаємодії між персоналом MDA і зовнішніми постачальниками призвів до того, що систему почали розглядати як звичайний спосіб зв'язку з постачальниками. Це сприяло стандартизації багатьох процесів і значно полегшило роботу.

Підвищення інтенсивності експлуатації системи

В середині 1993 року, на стадії реалізації внутрішнього проекту, доступ до CITIS мали тільки 50 співробітників MDA. Коли восени 1994 року контроль над CITIS взяла на себе AeroTech, доступ отримали 400 внутрішніх і зовнішніх користувачів. До кінця 1996 роки вже понад 2 700 осіб використовували послуги інформаційної системи в своїй повсякденній роботі.

Хоча діяльність AeroTech як найкраще підходить під визначення посередництва, Brill не згоден з таким позиціонуванням своєї компанії. Його аргументи полягають, головним чином, в тому, що AeroTech не стягує плату з користувачів за надану інформацію, а лише спрощує спілкування між основним підрядником (MDA) і постачальниками. AeroTech отримує дохід, полегшуючи комунікацію і обмін інформацією між MDA і постачальниками, що в свою чергу дозволяє обом сторонам економити час і сили. CITIS забезпечує зв'язок між інженерами, агентами з матеріально-технічного постачання, машинобудівниками і постачальниками, розосередженими по всіх Сполучених Штатах. Отож дійсно віртуальне підприємство!

Плани на майбутнє

Вдалиий досвід впровадження CITIS забезпечив AeroTech можливості зростання. Так, компанія Southwestern Bell проявила інтерес до досвіду роботи AeroTech в Інтернет в області організації мережевої безпеки і супроводу замовників.

З'явилися перспективи для пропозиції схожих послуг в інших областях індустрії. Так, оскільки попит на запасні частини в аерокосмічній індустрії досить високий, AeroTech отримала можливість пропонувати на ринку деяку неконфіденційну технічну інформацію з CITIS.

Керівництво AeroTech вирішило продовжити створення віртуальних підприємств. Ведуться переговори з великим виробником з St. Louis, таким чином у компанії очікується цілий ряд можливостей розширення свого бізнесу. В даний час AeroTech спільно з Національним інститутом стандартів і технологій

(NIST) працює над концепцією конгломерату віртуальних підприємств (Virtual Factory Hub).

Сама система CITIS постійно оновлюється. В минулому автентифікація постачальника проходила з використанням телекомунікаційного програмного забезпечення AeroTech в момент встановлення з'єднання. Тепер в AeroTech міркують про використання для автентифікації програмного забезпечення Netscape Certificate Server і цифрових сертифікатів, що дозволить постачальникам зв'язуватися з інформаційною системою як через місцевих постачальників послуг Інтернет, так і за прямим модемним з'єднанням.

AeroTech також працює над створенням більш гнучких ліцензійних угод для використовуваного клієнтами CITIS комерційного програмного забезпечення. McDonnell Douglas свого часу вже придбала групову ліцензію на ці програми, що поширюється і на її підрядників. Тепер, прагнучи надати останнім високопродуктивне програмне забезпечення, MDA і AeroTech розробляють систему на основі програмного забезпечення License Manager компанії Intergraph для встановлення програми Intergraph CAD на комп'ютери підрядників. AeroTech буде стежити за використанням програми, залишаючись «зберігачем» контрольних ключів, необхідних для її запуску. Це дозволить знизити вимоги до пропускну здатності каналів зв'язку, а також зробить можливим повсякденне ліцензійне використання програми. Постачальники отримують більшу гнучкість в роботі з програмним забезпеченням, а AeroTech буде легше надавати підтримку, як постійним, так і тимчасовим партнерам.

Питання для обговорення:

1. Визначте функції, які виконує AeroTech Service Group, Inc.
2. Сформулюйте завдання, поставлені перед системою CITIS.
3. Чому компанія McDonnell Douglas Aerospace не здійснила описані вище дії самостійно, без допомоги компанії AeroTech?
4. У чому полягає незалежність системи CITIS?
5. Як може бути використаний досвід кейса в сучасному бізнесі?

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

Основні

1. Кононова К. Ю. Інформаційна економіка : моделювання еволюційних процесів / К. Ю. Кононова. – Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2015. – 312 с.
2. Маслов А. О. Інформаційна економіка : становлення, структура та теоретичне осмислення : монографія. – 2-ге вид., випр. і доп. / А. О. Маслов. – Київ : ВПЦ «Київський університет», 2016. – 512 с.
3. Тардаскіна Т. М. Електронна комерція : навч. посібник. / Т. М. Тардаскіна, Є. М. Стрельчук, Ю. В. Терешко. – Одеса : ОНАЗ ім. О.С. Попова, 2011. – 244 с.
4. Чирак І. М. Нова економіка : навчальний посібник / І. М. Чирак. – Тернопіль : ТНЕУ, 2016. – 236 с.
5. Чухно А. А. Інституціонально-інформаційна економіка : підручник. / А. А. Чухно, П. М. Леоненко, П. І. Юхименко. – Київ : Знання, 2010. – 687 с.
6. Шалева О. І. Електронна комерція : навчальний посібник. / О. І. Шалева. – Київ : Центр учбової літератури, 2011. – 209 с.
7. Сучасні інформаційно-комунікаційні технології: навчальний посібник. / Г. Г. Швачич, В. В. Толстой, Л. М. Петречук та ін. – Дніпро : НМетАУ, 2017. – 30 с.

Додаткові

1. Про інформацію : Закон України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2657-12>
2. Про електронну комерцію : Закон України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/675-19>
3. Про Національну програму інформатизації : Закон України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/74/98-%D0%B2%D1%80>
4. Про захист інформації в інформаційно-телекомунікаційних системах : Закон України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/80/94-%D0%B2%D1%80>
5. Василичев Д. В. Методичні підходи до планування бізнес-процесів в електронній комерції / Д. В. Василичев // Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. Економічні науки. – 2017. – Вип. 32. – С. 287–292.
6. Жувагіна І. О. Розвиток інтернет-трейдингу в Україні : реалії та перспективи сучасності / І. О. Жувагіна, Л. М. Філіпішина // Науковий вісник Ужгородського університету. Серія : Економіка. – 2016. – Вип. 1(1). – С. 359–362.
7. Зайцева О. О., Болотинюк І. М. Електронний бізнес : навчальний посібник / О. О. Зайцева, І. М. Болотинюк – Івано-Франківськ : «Лілею-НВ», 2015. – 264 с.

8. Зінченко О. А. Інформаційна економіка : концепція, сутність та розвиток / О. А. Зінченко, П. Даріюш, Д. С. Зінченко // Економічний вісник НТУУ «КПІ». – 2019. – С. 3–13.
9. Квилинский А. С. Концептуальні підходи до визначення терміна «інформаційна економіка» / А. С. Квилинский, Н. В. Трушкина, Н. С. Рынкевич // Проблеми економіки. – 2019. – №3. – С. 147–155.
10. Лисак О. І. Перспективи розвитку електронної комерції в Україні / О. І. Лисак // Збірник наукових праць ТДАТУ (економічні науки). – Мелітополь : Вид-во Мелітопольська типографія «Люкс». – 2017, – № 3 (35). – С. 46–55.
11. Мельник Л. Г. Информационная экономика : монография / Л. Г. Мельник. – Сумы : МТД «Университетская книга», 2003. – 288 с.
12. Приймак В. Становлення інформаційної економіки в Україні та світі / В. Приймак // Вісник Львівського університету. Серія економічна. – 2014, – Вип. 51. – С. 9–15.
13. Пістунов І. М. Безпека електронної комерції: навчальний посібник / І. М. Пістунов, Є. В. Кочура // Нац. гірн. ун-т. – Донецьк : НГУ, 2014. – 125 с.
14. Ситник І. П. Актуальні питання й перспективи розвитку інтернет-трейдингу та його платіжних систем в Україні / І. П. Ситник, А. А. Кеба // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Міжнародні економічні відносини та світове господарство. – 2016, – Вип. 7 (3). – С. 86–89.
15. Федішин І. Б. Електронний бізнес та електронна комерція (опорний конспект лекцій для студентів напрямку «Менеджмент» усіх форм навчання) / І. Б. Федішин. – Тернопіль : ТНТУ імені Івана Пулюя, 2016. – 97 с.
16. Черномор В. О. Сучасний стан та перспективи розвитку платіжних систем в сфері електронної комерції / В. О. Черномор // Фінансовий простір. – 2015. – № 1. – С. 283–291.

Виробничо-практичне видання

Методичні рекомендації
для проведення практичних занять
із навчальної дисципліни

«ІНФОРМАЦІЙНА ЕКОНОМІКА»

*(для студентів усіх форм навчання освітнього рівня «бакалавр»
спеціальності 051 – Економіка)*

Укладач **БАЗЕЦЬКА** Ганна Ігорівна

Відповідальний за випуск *О. І. Славута*
За авторською редакцією
Комп'ютерне верстання *О. Г. Ткаченко*

План 2020, поз. 243М

Підп. до друку 30.06.2020. Формат 60 × 84/16.
Друк на ризографі. Ум. друк. арк. 3,3
Тираж 50 пр. Зам. № .

Видавець і виготовлювач:
Харківський національний університет
міського господарства імені О. М. Бекетова,
вул. Маршала Бажанова, 17, Харків, 61002.
Електронна адреса: rectorat@kname.edu.ua
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи:
ДК № 5328 від 11.04.2017.